Basic Principles to Bypass and Avoid Triggering Defense Mechanisms

- 1) Lack of focus and attention is a basic defense mechanism.
- → Must awaken interest and excite with the personal benefits to be gained.
- 2) Specifically: People avoid thinking about truth and spirituality.
- → Must evoke urge for truth and spirituality, in general, without necessarily being specific about Judaism.
- 3) People maintain gross misconceptions about Judaism and the mitzvos.
- → Must clarify the misconceptions to free them to think objectively.
- 4) In order to avoid thinking about serious issues people tend to rely on others to think for them. (For example scientists and the majority of people.)
- → Must shake them up about the reliability of others.
- 5) Leave me alone, I'm happy, I'm fulfilled, I just want to enjoy life.
- →Must show how most others are not happy (drugs, divorce, crime, etc) and happiness is not guaranteed, even until tomorrow. Judaism can enhance his happiness, maintain it longer, and help him to truly enjoy life.
- 6) There are many who claim truth, how can we ever know?
- → Must tell him that Judaism's claim is different from all other claims.
- 7) Skepticism can't know anything.
- → Must show that he is inconsistent, because we do know certain things and act accordingly.

Avoid triggering Defenses

- 8) Never attack or put down a person or his ideas. Try to show another point of view and if necessary put down someone else, not him.
- 9) Don't speak too strongly or absolutely rather use modest soft sell,
- 10) Don't say "I'm going to prove this to you." His first reaction will be "Oh no you're not!"
- 11) Don't take anything personally or allow getting into an adversarial situation.
- 12) Treat everyone with respect and set a good example.
- 13) Don't be too serious, intersperse jokes into your presentation.
- 14) First convince on broad terms before getting very specific with details of obligation. Too many details and burdens before general acceptance, can compromise ability to accept basic principles.

For more information call Priority-1 at (516) 295-5700

למען אנסנו. מתוך שבכל יום ויום עיניהם תלויות למזונותיהם אלי מתוך כך יאמינו בי וילכו בתו<u>רתי.</u> כמו שמפורש בפרשת והיה עקב ויענך וירעיבך:

מקראות גדולות מאורות עמוד מס 968 ב (שמות) תנייך. ירושלים. תשנייה. הודפס עייי תכנת אוצר החכמה

יום הכפורים 99: שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה לא ירד המן לישראל פעם אחת בשנה, א"ל: כדי שידאג כל אחד מישראל ויאמר שמא למחר לא ירד המן רבינו בחיי על התורה <מוה"ק> עמוד מס 141 ב (שמות, ויקרא) בחיי בן אשר אבן חלאוה הודפס עייי תכנת אוצר החכמה בבעל הרחמים שבראו ואת יומו, שירחם עלין ויתן לו פרנסתו. (ובמסכת יומא ריש פרק וגמצאו בניו ובנותיו מתים ברצב, נמצאו כלן מכוונים לבם לאביהם שבשמים, דבר אחר כדי שיהיו אוכלים אותו נשהוא הם, דבר אחר מפני משאוי הדרך ועוד שם 94 . צדיקים היו

ובוכים, והוכחנו שגם הרמב"ם לא ס"ל שאין זה אמונה, רק שאין זה אמונה שלימה בחורה וברורה. והוכחנו זה מדבריו עצמן שם פרק ל"ד פרק ל"ה וסוף פרק ל"ו, והכי מוכח מה שכחב בחלק בי פרק כ"ב ופרק כ"ג, מכל מקום אנו מוב לנו נאמונה בלי שום הקירה כו".

ואפילו בי"ג עיקרי הדת שמוטל על כל איש ישואל להאמין, בורגו והוכחגו שהאמונה היובית וטוכה, וההקירה תועכה, אף כי לכאורה מדברי הרמב״ם במורה נבוכים משמע דלא נקרא אמונה כלל אם לא על צד הבירור מתוך החקירה, מכל מקום ביררנו משאר דבריו שאי אפשר לתפסם כפשיטן רק ואמינס בקבלת אמונת אומן כרי.

ה. הגר"א מוילנא ז"ל.

ביאור הגר"א. (יורה דעה סי׳ קע"ט סעיף ה׳ ס"ק י"ג):

כי שנשכו עקרב מותר ללחוש עליו ואפילו בשבח, ואע״פ שאין הדבר מועיל כלום כו׳ הרמב"ם, וכן כתב בפירוש המשנה (לפרק ד' דע"ז), אבל כל הבאים אחריו חלקו עליו, שוי הרבה לחשים נאמרו בגמרא, והוא נמשך אחר הפילוסופיא, ולכן כתב שכשפים ושמות ולחשים וקמיעות הכל הוא שקר, אבל כבר הכו אותו על קדקדו, שהרי מצינו הרבה מעשיות בגמרא עפ"י שמות וכשפים כד', ודפילוסופיא המתו ברוב לקחה לפרש הגמוא הכל בדרך הלציי ולעקור אוהן מפשוטן. וחש איני מאמין כחב, ולא מהם ולא מהמונב. אלא כל הדברים הם כפשטן, אלא שיש בהט פניכיות, לא פנימיות של בעלי הפילוכופיא שהם חיצוניות, אלא של בעלי האמת.

עליות אליהו (תולדות הגר"א מוילנא ז"ל, דף י"ב ע"א).

והפילוסופיא בענינים רוחניים הבנויים רק על שכל אנושי הרחיק (הגר"א) מהצדוה התורה והאבתה, יעין בספר כתר תורה ומהמ"מ מפלאצקו כתב ה"ל. ושמצהי בשם מודי הואיז האמיהי [הגר"א] שזה שאמו דב הסדא (שבה ק"מ) אוא לא בעניותי אכלי ירקא משום דגו יר, פי כשהיה ע"ה לא רצה ללמוד דררי פילוסופיא הנ"ל משום דממשיך, ולא בעת עהירותי אכלי יוקא, כשנעשה גדול בתוודה, והטעם כי היכא דליעול ירקא ליעול בשרא וכורא עכ"ל.

אבן שלמה (פרק י"א אות ד").

בזכות שמתרחקים מאותן העוסקים בלימוד פילוסופיא אלהית, לימודיות, וטבעיות, יזכו לעתיד לכוא לאור ד׳.

סידור הגר"א אשי ישראל בארחות היים (להג"מ חיים מולוז'ין ז"ל) אות כ"א.

פילוסופיא, אמר רבינו. שממקום שמסתיים הפילוסופיא משם ולמעלה מתחיל חכמת הקבלה כו'.

ושם בהגהות אהלי חיים אות ל״ח, וכן בכתר ראש:

ורבינו הגר"א ז"? היה מחבב כפר מנורת המאור וס' הובת הלכבות, ובמקום שער היהוד היה אומר להמוד ספר הכוזרי הראשון שהוא קדוש וטהור, ועיקר אמונת ישראל והתורה תלויין בו, וגם ס׳ מסילת ישרים מרמח״ל ז״ל.

ו. שו"ת נודע ביהודה (להג"מ יחזקאל לנדא ז"ל אבד"ק פראג) מחד"ק האו"ה פי ד"ה.

...והנה שורש השאלה שאחד נכשל כו׳ ועתה נתעורר בתשובה ואשרי לו שתורתו עמדה שלא... ישתקע בטומאה כו׳ וגם שאל לסדר תשובה לאיש הזה כו׳.

ויקח קרח וגו' ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם וגו' (מז, 6-(נ).

התועלת הראשון הוא בדעות, והוא שאין ראוי לחלוק עם הגדולים ממנו, הלא תראה מה שקרה לקרח מפני מחלקתו עם משה רבינו אדון הנביאים.

ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה וגו' ותעצר המגפה (יז, יא-יג).

התועלת השביעי הוא בדעות, והוא להודיע כי תפלת הנביא

הדבק בשם יתעלה תסיר הרע מזולתו כשיקשה בעיניו
זה, כי בעבור השגחת השם יתעלה בו, ישמרהו מזה הצער
שיצטער אם ישיג הרע לאיש ההוא או לאנשים ההם, ולזה תמצא
שתכף שהתפללו משה ואהרן על ישראל שב חרון אף השם
יתעלה מהם.

ויהי ככלותו לדבר וגו' ותבקע האדמה אשר תחתיהם וגו' ותכלע אותם וגו' (מז, נה-נב).

התועלת התשיעי הוא לפרסם ענין זה המופת הנפלא שיהיה בפתיחת הארץ את פיה, לבלוע אלו החטאים תכף שהשלים משה אלו הדברים. שיתאמת בהם כי מהשם היתה זאת. כי בהאמנת המופתים קיום אמונת התורה בכללה, ויותר נפלא מזה שוב הארץ תכף לעניינה הראשון, רוצה לומר שכסה עליהם הארץ, כי פתיחת הארץ פיה כשהיה על דרך הטבע ישאר הפתח ההוא זמן ארוך מאד, אבל בכאן היו שני מופתים, האחד בהמצאת הפתיחה ברגע מה שלא ישלם על דרך הטבע כי אם בזמן ארוך מאד, והשני בסלוק זה המציאות, וזה דומה לשאר מופתים נהגו זה המנהג, כמו שוב המטה נחש ואחר זה שב הנחש מטה (שמום ד, ב-ד), ושוב היד מצורעת ואחר זה שבה תכף הנחש מטה (שמום ד, והנה זה התועלת בעינו הוא במה שזכר מהמופת ביציאת אש מאת ה' לאכול את חמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת, ובמטה אהרן שהוציא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים.

12-0722-12

שילמדו אתם.

סימן עא

הנהגת מורה בישיבה

בע"ה, סיון חשל"ב.

הגני בזה לבאר איזה עיקרים שעל מורה ילדי ישראל בישיבה לידע בפרט במדינתנו.

הנה יש לידע שהלמוד של התורה עם הילדים אינו

כלמוד שאר הדברים של עניני חול, שעל המורה

הוא רק להסביר להתלמידים שידער הדבר ואין נוגע
להמורה כלל אם יכנס כל כך בלב ונפש של התלמיד
עד שיקיים גם במעשיו כל מה שלמד, אלא דעל המורה
בלמרדי התורה עליו לראות שהתלמיד יקבל הלמודים
כל כך עד שהתלמיד ידע בלבו ונפשו שזהו עיקר
החיים ושזהו תכלית האמתי של האדם בעולם כדי
שיתקיים אצלו שמירת התורה בכל פרטיה דהא נאמר
בחיוב הלמוד ולמדתם לדבר בם פרש"י שיהא עיקר
דבורך בם עשם עיקר ואל תעשם טפל וקאי על ולמדתם
את בניכם.

והנה נאמר במצות שמיטה בהר סיני וע"ו נאמר

גם כריתת הברית ע"י הברכות והתוכחות כדמסיק בסוף התוכחות ופרש"י מתו"כ מה שמיטה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, וגראה הכוונה שנאמר בשמיטה ללמד על כולן ולא במצוה אחרת שממנה נלמד על כולן, דהוא כי ממצות שמיטה שנצטוינו שלא לזרוע שנה תמימה ולסמור שהשי"ת יצוה את ברכתנו בשנה הששית שתעשה תבואה לשלש שנים הוא הכרח שהשי"ת ציוה כן למשה בסיני ואין אף מקום להמינים לטעות שאינו מהשי"ת שהרי איש אף היותר חכם אינו יכול לעשות דבר כזה שתעשה בשנה אחת לשלש שנים, ומזה יש ללמד שאף כל המצות נאמרו מהשר"ת למשה בסיני כשם שמצות השמיטה שאמר משה הוא בהכרח כמו שאמר משה שהשי"ת ציוה זה וזה עשה הכריתת ברית לקיום עולם. חזינן מזה דגם בדורות הראשונים רצה השי״ת שיראו להסביר להתלמידים עיקרי האמוגה ולא לסמוך על מה שרואין כמה צדיקים וחסידים, וציוה שיסבירו להם איך שממצוה זו דשמיטה יש לידע על כל המצות

שזה יועיל יותר לקיומם אף ממה שרואין איך שכל

הדור מקיימין כל מצות ה׳. וא״כ עתה בעוה״ר שאיננו

רואים הגס דשמיטה ודסוטה אף בדור טוב צריך לבקש איך לחנך וללמד את התלמידים, וכ"ש בדור עני ושפל כזה שבחוץ אין רואין כלום מדברים והנהגות טובות שצריך לעיין איך ללמדם ולחנכם שיהיה סיום למה

אכל אחר העיון יש עצה נכונה שצריך המורה

להמתיק להם האמונה בהשי"ת בין בעצם הבריאה ובין שהוא הגותן החיות וזן ומפרנס לכל אשר בלעדיו אי אפשר לחיות אף שעה אחת וכן האמונה שהוא נתן התורה והמצות. ולהמתיקם אשר ידער שקיום מצוה הוא יקר מכל הון וזהב ומכל תענוגות העולם כי קונה בזה חיי נצח ששעה אחת יפה מכל חיי העוה"ז כדאיתא באבות פ״ד מי״ו. שמלמוד כזה בדברים נעימים להראות החלוק שבין אלו המתאוים לעניני עוה"ז לאלו המשתוקקים לתורה ועבודת השי"ת, עד שיכנס בלבם שיעשו בני תורה היינו שהשקפתם על חיי העולם ורצונם ותאותם יהיה בעניני תורה ומצות ולא יהיה להם שום נסיון כלל. וכבר אמרתי כמה פעמים כי יש אדם שהוא שומר תורה ומצות. ובניו לא די שלא ילמדו ממנו לקיים ג"כ התורה ומצותיה אלא הוא מבלי משים מלמד אותם ח"ו להיפוך, דכאשר רואין דאביהם היה מחשיב למשל שמירת שבת שהוא נסיון לפניו מחמת שהיה יכול לעסוק בעסקיו ולהרויח סך גדול ונמגע ולא עשה זהו חסרון גדול לחנוך הבנים משום שכיון שרואין שהוא נסיון הרי לא כל אדם יכול להיות גבור לכבוש את יצרו ולעמוד בנסיון והרי אנו מתפללים בכל יום בברכות השחר אל תביאנו לידי נסיון וזה יביא שהבנים עזבו תורת ה׳. אך האדם הנבון אין לו

אֱ־לֹהִים הַמָּה" וְגוֹ', וּפֵּרִשׁ רַשִּ"י: "לְחֹת" כְּתִיב שֶׁשְּׁתִיהֶן שְׁוֹת. וּפֵרוּשׁוֹ: שֶׁהָיָה בְּצִמְצוּם גָּדוֹל מִדַּת אָרְכָּן וְרַחָבָּן, לֹא זֶה גָּדוֹל מִזֶּה וְלֹא זֶה גָּדוֹל מִזֶּה וְלֹא זֶה גָּדוֹל מִזֶּה בְּּנִיְן זֶה: כִּי יִדוּע שֶׁלֹּוֹחַ אֶחְד הָיָה מוֹרָה עַל תּוֹרָה שָּבְּכְתָב וְטָן בְּמִּיְרָשׁ. וְיָדוּעַ דְּלֵיכָא מִידִי בַּתּוֹרָה שֶׁבְּעַל־פָּה דְּלֹא רְמִיזָא בַּתּוֹרָה שַּבְּכְתָב. וְכֵן בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכְתָב כָּתַב הַּקְדוֹש־בְּרוּף־הוּא כָּל בַּרְשִׁיוֹתֶיהָ וְפְסוּקֵיהָ וְתֵיבוֹתֶיהָ וְאוֹתִיוֹתֶיהָ בְּצִמְצוּם הַקְּדוֹש־בְּרוּף־הוּא כָּל בַּרְשִׁיוֹתֶיהָ וְפְסוּקֵיהָ וְתֵיבוֹתֶיהָ וְאוֹתִיוֹתֶיהָ בְּצִמְצוּם כְּפִּי הַכַּנְנוֹת הָּרְמוֹיִים בָּה, וְאֵין בָּה, חַס וְשָׁלוֹם, אֲפְלוּ אוֹת אַחַת יָתֵּר שָׁנִילִין שָׁהִיא נִכְתָּב לָּרִיק, וּכְדְכְתִיב (רברים לב, מוֹ): "כִּי לֹא־דְבָר רְכְּלִין הִוֹא מְכָּם כִּי־הוּא חַיֵּיכֶם" וְגוֹי. וְלָזֶה הִיוֹ שְׁנֵי הַלְחוֹת שָׁוֹת בְּצִמְצוֹם בְּרִבוֹת בְּבְּמְבוֹם גָּדוֹל מְאֹד כָּל הֵיבוֹתֶיהָ וְאוֹתִיהָן וְתְגִיהָ עַל פִּי וְבְּבָתְבוֹם גָּדוֹל מְאֹד כָּל הֵיבוֹתֶיהָ וְאוֹתִיהָן וְתְנִיהָ וְתָּנִיהָ עַל פִּי וֹנְכָתֶּכֵּת בְּצִמְצוֹם גָּדוֹל מְאֹד כָּל הֵיבוֹתֶיהָ וְאוֹתִיהֹן וְתְנִיהָ וְתָּנִיהָ עַל פִּי

וּבֶאֵמֶת, עִנְיָן נִשְּגָב כָּזֶה כְּשֶׁנִּתְבּוֹנֵן בְּאֵיזֶה פָּרָשָׁה שֶׁבַּתּוֹרָה, כְּגוֹן פָּרָשַׁת גִּטִין אוֹ פָּרָשַת נְדָרִים וּכְהַאי גַּוְנָא, וְנִתְּבּוֹנֵן עַל כָּל אוֹת וְתֵּבָה שֶּׁבָּה, כַּמְה הַלָּכוֹת יֵשׁ בָּה. וְכֵן כְּשֶׁנְחַבּּשׁ בַּמִּדְרָשִׁים וּבַזֹהַר הַקָּדוֹשׁ וְנִרְאָה, כַּמְה עִנְיְנֵי קְדָשַׁת הַמִּדּוֹת וְעִנְיְנֵי חָכְמָה נוּכֵל לִלְמֹד מִכָּל עִנְיָן, נְרְאָה בָּמָה עִנְיְנֵי קְדָשַׁת הַמִּדּוֹת וְעִנְיְנֵי חָכְמָה נוּכֵל לִלְמֹד מִבְּל עִנְיָן, נְרְאָה בָּחִרר כִּי מַצְשֵׂה אֱלֹקִים הַמָּה לִכְלֹל בְּאֵיזֶה פְּסוּקִים קְצָרִים כַּמָּה אַלְפֵי הַלָּכֹר וְנָהוּ שֶּבָּתַב "וְהַלָּחֹת מַעֲשֵׂה אֱ־לֹהִים הַמָּה".

לְקּוּטֵי הֲלֶכוֹת בְּהַקְדָּמָה רָאשׁוֹנֶר

מְעֵט מִקְּדָשַׁת הַתּוֹרָה ומֵחזֶק מַפְּרְתֵנוּ)

וְהַנָּה, לֹא בָּאתִי לְהָתְוַכֵּחַ עֵם הָאֲנָשִׁים הַפּּוֹשְׁעִים הָאֵלֶה, שֶׁהֵם חוֹסְאִין
בְּנַפְשׁוֹתָם וּפּוֹרְקִין מֵעֲלֵיהֶם עֵל מַלְכוּת שְׁמֵיִם בִּוְדוֹן לִבָּם, וְרַק בָּאתִי
לְעוֹרֵר קְצֶת אֲנָשִׁים הַתְּמִימִים, שֶׁמִּתְפַּתִין אַחֲרֵי דִּבְרֵיהֶן, מִפְּנֵי שֶׁלֹּי
הַתְּבּוֹנְנוּ בְּשֶׁרְשֵׁי אֲמִתַּת תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה. וָאַעֵן וָאמַר: הִתְבּוֹנְנוּ אַחִי! עַוּ
בַּמְה גָּדְלָה טָעוּתְן שֶׁל אֵלֶה הָאֲנָשִׁים הַפּּוֹקְרִים, דְּנֶחְשָׁבִין כְּמִי שֶׁבָּי

TESE 1631

לְהַבְּחִישׁ אֶת אוֹר הַיּוֹם הַנִּגְלֶה לְצִין כֹּל מִי שֶׁיֵשׁ לוֹ צֵיבַיִם לְרְאוֹת, [לְבַד הָעֹוְרִים שָׁאֵין לָהֶם צִינַיִם]. דְּהָנֵּה תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה לֹא נִתְּנָה בַּפֵּתֶר, וֹכְדְכָתִיב (ישעיה מח, טוֹ): "לֹא מֵראשׁ בַּסֵּתֶר דְבַּרְתִּי", וְהַכַּוָּנָה: שֶׁהַתּוֹרְה לֹא נתָנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּף־הוּא בַּפֵתֶר, שֶׁיוּכֵל מִי לִטְען וּלְהַסְתַּפֵּק בַּאֲמִתְּתָה, חס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא נְתָנָה בַּגָּלוי וּבְפִּרְסוֹם גָּדוֹל, לְעֵינֵי שִׁשִּׁים רְבּוֹא אֲנָשִׁים, שָּהָיוֹ כָּלָם בַּמַּצַמָּד הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, וְמִבְּלוּ אוֹתָהּ כָּלָם צַלֵיהֶם בְּלֵב שָׁלֵם, וּכְמוֹ בְּקוֹל אָחָד (שמות כר, ז): "כּל אֲשֶׁר־דְבֶּר ה' נַצַשֶּׂה וְנִשְׁמָע" [וּכְמוֹ שַׁנְּבָאֵר לְקַמֵּה בְּהַרְחָבָה]. וּמְן הַדּוֹר הַהוּא וָהָלְאָה בִשְׁמֵר וְנַצַשְּׁה כָּל חָקּוֹתֶיהָ וּמִשְׁפָּטֶיהָ אַצֶּל כָּל כְּלֵל יִשְׂרָאֵל, אַף אַחַת מֵהֶן לֹא נֶעֶדְרָה. וְאַף בָּכָל עַת הַגָּלוּת הָאָרך וְהַמֵּר לֹא נָחְסֵר וְלֹא נִשְׁתַנָּה שׁוּם מִצְוָה מִמְצְוֹת התורה בְּכָל מְקוֹמוֹת פְּזוֹרֵינוּ בִּקְצוֹת תַּבֵל, וְלֹא בָּא שוֹם הִתְרַשְּׁלוּת אֲצֶל בּלֵל יִשְּׂרָאֵל אַף בְּאַחַת מֵהֶן, וְאַף זְיבָרִים שֶׁהִצְרִיכוּ לְהַשִּּיגָן מֵאֶלֶף פַּרְסָאוֹת, כְּמוֹ אֶתְרוֹג וְלוּלָב, לֹא נֶחְסֵר מִיִּשְׂרָאֵל בְּשׁוּם פַּעַם וּבְשׁוּם מָקוֹם. וְכַל מִצְוָה וּמִצְוָה מִמִּצְווֹת הַתּוֹרָה נִלְמֵד וְנִשְׁנָה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִן זְמֵן ָּנָתִינָתָהּ עַד הַיּוֹם אֵצֶל אֲלָפִּים וּרְבָבוֹת מִיִּשְּרָאֵל, בְּכָל פְּרָטֵיהֶן וְדִקְדּוּקֵיהֶן, בַּעִיון גָּדוֹל וְנוֹרָא. [אֵין הֵּכָה וָאוֹת בְּתוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר לֹא עָמְלוּ צָלֵיהָ כַּמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל מִדּוֹרוֹת הָרָאשׁוֹנִים וְגַם הָאַחֲרוֹנִים, לָהָבִינֶם עַל בּוּרְיָם, וְכָלָם מָצְאוּ בָּה חָכְמָה וָדַעַת, כָּל אֶחָד לְפִּי שִׁכְלוּ עוד שָׁם עוד צפונות נְפְלָאוֹת, וּכְמוֹ שֶׁהַתְפַּלֵל דָּוִד וְאָמֵר (תהלים קיט, יח): "גַּל־צִינַי וֹאַבִּיטָה נִפְּלָאוֹת מִתּוֹרָתֶּךְ״].

וְלֹא לְבָד עִקְרֵי הַתּוֹרָה, אֶלָּא גַּם הַפְּיָגִים וְהַתַּקְנוֹת שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמִים נְּבָּרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, כְּמוֹ: עֵרוּבִין וּנְטִילַת יְדִים, וְבֵר חֲבָבָּה, וְדִיבֵּי בַּקּקְצָה וְכֵיוֹצֵא בָּזָה, נִתְבָּאֵר וְנִתְפָּרֵשׁ בִּפְּרְטֵיהֶן וְחָלוּקֵיהֶן מֵחַכְמֵי הַשַּ״ס בַּקּקְצָה וְכֵיוֹצֵא בָּזָה, נִתְבָּאֵר וְנִתְפָּרִשׁ בִּפְּרְטֵיהֶן וְחָלוּקִיהֶן מֵחַכְמֵי הַשַּ״ס בַּבּוֹתִינוּ הַבָּאִים אַחֲרִיהֶן, וְנִשְׁמְרִין וְנַצְשִׁין אֵצֶל כָּל נְּלוֹת יִשְּׂרָאֵל וְלֹא בָּלוֹת הַאָּרְךְּ שִׁנִם הַתְרַשְׁלוֹת בְּשׁוֹם דָּבָר קַל אֵצֶל כְּלֵל יִשְּׂרָאֵל בְּכָל הַגָּלוּת הָאֶרְךְּ בְּאֹר לְאוֹת עֵל אֲמִתְּהָה וְנִצְחִיּוֹתָה שֶׁבִּתְּנָה מָאֵת הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּדְ־הוּא הַנִּים לְנָצֵח.

יָבוֹאוּ נָא הַבָּנִים כְּחָשִׁים הָאֵלֶּה, וִיבַשְּלוּ מִכְּלֵל יִשְּׂרָאֵל מִצְּנָה אַחַּ קַלָּה, הַיִּשְׁמְעוּ לָהֶם? יָבוֹאוּ נָא הַבָּנִים הָאֵלֶּה וְיִשְׁאֲלוּ לַאֲבוֹתֵיהֶם: אֵי הַתְאַכְוְרוּ לְכְרוֹת בְּשֵׁר עָרְלָתָם וְלִשְׁפּךְ דָּמָם, כְּשֶׁהָיוּ בְּנֵי שְׁמוֹנָה יָמִינּ וְעָשׁוּ אוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה, וְלֹא חָמְלוּ עֵל בְּנֵיהֶם יְחִידֵיהֶם, עוֹלְכֵּ טְפּוּחִים, שֶׁבִּשְׁאָרִי זְמַנִּים לֹא עָשׁוּ אַכְוָרִיּוֹת כָּוֹאת, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכָל כֶּטְּ שֶׁבְּעוֹלָם לַחְתֹּךְ בְּעַצְמָם בְּשֵּׁר בְּנִיהֶם. אוֹ יִשְׁאֵלוּ אוֹתָם עֵל שְׁאָרֵי מְצְוֹוּ הַתּוֹרָה שֶׁהִנְהִיגוּ אוֹתָם שֶׁנּוֹגֵע לְהָפְּסֵד מְמוֹן וְעְנוּי הַגוּף, כְּמוֹ מַאֲכָלוֹח הָמִוֹרִה, וְיוֹם־הַכְּפּוֹרִים, וּשְׁמִירַת שַׁבָּת וּמוֹעֲדוֹת, וּשְׁבִיתַת חָמֵץ וְכִיוֹצֵא

וְעוֹד יִתְּבּוֹנְנוּ עֵל כַּמָּה אֲלָפִים וּוְבָבוֹת מִיִּשְׁרָאֵל שֶׁמֶּסְרוּ נַפְּשָׁם לַהַריגָה וְלְשִׁרָפָּה, וְכֵן נָפֶשׁ בְּנֵיהֶם, בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה, הֵן בִּוְּמֵן הַבַּיִּת וְהַלְּוֹת, וְסָבְלוּ יִסּוּרִים קָשִׁים וְמָרִים אֲשֶׁר תִּצֵּלְנָה אִוְנַיִם מִשְׁמֹע. וּמִי הַבִּיאָם לְּכָל זָה, אִם לֹא הָאֱמוּנָה הַחֲזָקָה וְהַבְּרוּרָה שֶׁקְבְּלוּ מֵאֲבּוֹתִיהֶם, וַאֲבוֹתִיהֶם מֵאֲבוֹתִיהֶם מֵאֲבוֹתִיהֶם, עֵד דּוֹר הָרִאשׁוֹן, שֶּׁרָאוּ בְּעִינֵיהֶם הַנְּאֲבוֹתִיהֶם וְהַנִּפְּלָאוֹת הַגְּדְוֹלִים אֲשֶׁר עֻשָּׁה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּדְ־הוּא בְּעֵת שָׁהוֹלִיכָם שָׁם אִרְבָּעִים שָׁנָה בְּעֲמוֹד עָבָן הָהוֹלֵךְ לִפְּנִיהָם יוֹמָם, וּבְעִמוּד שְׁנָרְ הָבִּיוֹה הַשְּׁבְּירִם יִמְם הִישְׁבִּיה יִמְם הִיּבְּעִים שְׁנָה לָּעָם מִן הַשָּׁמִים [בְּכָל יוֹם כְּדִי מִדְתוֹ הַשְּׁבָּיוֹם הַשְּׁבָּר לֹא יְבִד הַמָּן כְּלָל. כָּכָה הִתְנַהֵג לֹא שְׁבוּעִים, כִּי אִם כָּל הָאַרְבָּעִים שְׁנָה עֵת הָיוֹתֶם בַּמִּדְבָּר. וְכִיוֹם הַשְּׁבָּר לֹא יְבִד הַמָּן כְּלָל. כָּכָה הִתְנַהֵג לֹא שְׁבוּעִים, כִּי אִם כָּל הָאַרְבָּעִים שְׁנָה עֵת הָיוֹתָם בַּמִּדְבָּר. וְכִוֹ הַשְּׁבָּר עִים הְנִשְׁת עָקָב. וְבִּלְּית הְנָנִים הְנִבְּילְת קְרָח וְּלָא בָּבְּרִים, וּבְּלְאוֹת שָּבַּעִשׁה לָהָם בְּקֹבְישׁת עַקְב. וְבִּבְּרְשֵׁת עָקבר. וְכִן מִבְּלְעִת קְרַח וְנְבְּבְּרְשֵׁת עַקְב.

וְכֵן עִנְיֵן הַמַּצֵמֶד הַנָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בִּשְׁעַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה, שֶׁעָמְדוּ שְׁשִׁים רְבּוֹא אֲנָשִׁים [לְבַד מִנְּשִׁים וּבָנִים פָּחוֹת מֵעֶשְׁרִים, וּוְקַנִים מִבְּנֵי שִׁשִׁים וְמַעְלָה], וְרָאוּ כָּלֶם בְּעֵינֵיהֶם הַמַּרְאָה הַנָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, הַקּוֹלוֹת וְהַלַּפִּידִים וְהָהָר עָשֵׁן, וְקוֹל אֱלֹקִים מְדַבֵּר אֲלֵיהֶם מִלַּהֲבוֹת אֲשׁ, עַד שֶׁכִּמְעַט נַפְּשָׁם בְּבַבְּרוֹ [וְהָחֲיָה אוֹתָם בְּטֵל שֶׁל תְּחִיָּה, כִּדְאִיתָא בְּשַׁבָּת פָּרֶק אָמֵר רַבָּם: מֹשֶׁה, מֹשֶׁה, מַשֶּׁה, מַשֶּׁה, מֹשֶׁה, מֹשֶׁה, מֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אַמר לָהָם, וְעַל יְדֵי זָה בָּאֲמֶת, נִקְבַּע בְּלְבָּם אֲמוּנָתָם בַּה׳ וּכְתוּרְתוּ וּכְנְבוֹאָת מֹשֶׁה רַבָּם. וּכְמוֹ שֶׁנֶּאֲמַר (שמות יט, ט): "הַנָּה אָנֹכִי בָּא אַלֶּיךְ ַפָּצב הָעָבָן, בַּצְבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עַפֶּךְ וְגַם־בְּּךְ יַאֲמִינוּ לְעוֹלֶם״. ָּבָּתָבּ הָרְמְבַּ״ם בְּאָגַּרְתוֹ: שֶׁהִבְטִיחַ הַקָּדוֹש־בֶּרוּךְ־הוּא וְנִכְנַס בְּצַרְבוּת, יְאָמִינוּ בְּמֹשֶׁה וְתוֹרָתוֹ הֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֵי בַּינּהֶם עַד עוֹלֶם. וְכָכָה נִתְחַזְּקָה אֲמוּנָתָם עַד שֶׁקַרבוּ אֶל משֶׁה לוֹמֵר (דברים אַלִינוּ (יְאַתְּ הְּיַבֶּר אָלִינוּ בּר־אַשֶּׁר יאמַר ה׳ אֱלֹקִינוּ, וְאַתְּ הְּדַבֵּר אָלִינוּ ר פָּל־אָשֶׁר יְדַבֵּר ה׳ אֶלקִינוּ אָלֶיף וְשָׁמֵעְנוּ וְעָשִׁינוּ״. וּלְמַעַן לֹא יִשָּׁכַח אַהַבת הָאָבוֹת אַחַרוֹן, לֹא סָמַף הַקּדוֹש־בֶּרוּףְ־הוּא עַל אַהַבַת הָאָבוֹת בּאַבוֹת בַּבָּנִים, שֶׁבְּוַדָּאי יְסַפְּרוּ דּוֹר אֲחַר דּוֹר עֲזוּז ה׳ וְנִפְּלְאוֹתָיו, לְמַעַן לְזַכּוֹתָם בּוֹרָם קַּטְרְשֵׁי הָאֶמוּנָה, שֶׁהִיא עַקַּר הַצְּלָחָתָם בְּחַיֵּי הַנִּצְחִי, אֶלָּא צִּנָה וְהִזְהִיר מְאַד :(ברים ד, ט): לְבָנִינוּ וְלְבְנִינוּ, כְּדְכְתִיב (דברים ד, ט): רק הַשְּׁמֶר לְדְּ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךְ מְאֹד פֶּן־תִּשְׁבֵּח אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־רָאוּ צֵינֵיךְ בִּי יוֹם אֲשֶׁר וֹלְבָבֶר כִּל יְמֵי חַיֶּיךּ, וְהוֹדַאָתָּם לְבָנֶיךּ וְלִבְנֵי בָנֶיךּ. יוֹם אֲשֶׁר

וְבֵן צָנָה וְהָזְהִיר לִזְכּר יְצִיאַת מִצְרַיִם תָּמִיד, וְכָל הַבָּפִּים שֶׁעָשָּׁה ה׳ לַפִינֵינוּ, כְּדְכְתִיב בְּפַּרְשִׁיּוֹת דְּבָרִים, וַאֶּוְתַחַבָּן, וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה. דּלְתַּכְלִית זָה צָנָה לָנוּ כַּמָּה מִצְווֹת מְיֻחָדוֹת שֶּׁעִקָּרָן לִוְכִירַת יְצִיאַת מִצְרֵים וְבָל הַנִּסִים שֶׁנַצְשׁוּ אָז, לְמַצֵן לֹא יָסוּר הַזֵּכֶר מְמֶנוּ לְעוֹלָם, כְּמוֹ: שְׁבִיתַת יָּהַקּין נַאֲכִילַת מַצָּה, וִישִׁיבַת סְכָּה, וַאֲשִׂיַת מוֹאֲדוֹת, וּתְפִּלִין עַל הַיָּד וְגַם שַׁבָּת שֶׁבִּרוֹע, וּקְרָשֵׁת הַבְּכוֹר. וְגַם שַׁבָּת שֶׁהִיא לְאוֹת עַל חִדוּשׁ הָעוֹלָם וִיצִיאַת מְצְרַיִם. וּמֵרב הְמִידוּתָן וּפִּרְסוּמֶן אִי־אֶפְשֶׁר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁיִּשְּׁכַח מִיְשְׂרָאֵל ָבָּיאַת מִצְרַיִם וְכָל יְסוֹדֵי תּוֹרָתֵבוּ הַקְּדוֹשְׁה.

וְכֵן כָתַב הָרַמְבַ״ן בְּפָּרְשֵׁת בֹּא, וְזוֹ לְשׁוֹבוֹ: הָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים הַגְּדוֹלִים צִדִים נֶאֲמָנִים בָּאֲמוּנַת הַבּוֹרֵא וְהַתוֹרָה כְּלָּה. וּבַצְבוּר שֶׁהַקְּדוֹשׁ־ בְּרוּף־הוּא לֹא יַצְשֶׂה נִסִּים בְּכָל דּוֹר לְצִינֵי כָּל רְשָׁע וּפּוֹקֵר וְכוֹפֵּר, אוֹתְנוּ שֶׁנְּעָשָׂה תָּמִיד וְכָּרוֹן וְאוֹת לַאֲשֶׁר רָאוּ עִינֵינוּ, וְשֶׁנַּעִתִּיק הַדְּּ לְּבָנִינוּ, וְבָנֵינוּ, לְבְנִיהֶם, עַד דּוֹר אֲחֲרוֹן, וְהִצְּרִיךְ שֶׁנְּכְתֹב כָּל מַה שֶׁנִּ אֵלִינוּ בָּאֲמֶת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְּתִים, עַל־יָדִינוּ וּבִין עֵינֵינוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּ שׁמוֹת יג, ט): "וְהָיָה לְּדְּ לְאוֹת עַל־יָדְדְּ וּלְוֹכָּרוֹן בֵּין עֵינֵינוּ, וּכְמוֹ שֶׁכָּ חַוֹקְקָה הוֹצִיאֲדְ הֹ מִמְצְרִים". וְכֵן לְכִתּב אוֹתוֹ עַל מְזוּזוֹת הַבָּתִים וְהַשְּׁעֻרְ וְשֵׁנַוְיִיךְ וֹבְּעֶרֶב, וְכֵן כִּיוֹצֵא בָּיָה הַרְבָּה מִצְּוֹת וְ וְבַעֶּעָרְב, וְכֵן כִּיוֹצֵא בָּיָה הַרְבֵּה מִצְּוֹת וְּשְׁנִיר עָה בְּפִינוּ בָּבֵּקר וּבָעֶרֶב, וְכֵן כִּיוֹצֵא בָּיָה הַרְבֵּה מִצְּוֹת וְּעִלְּיִם. וְהַשְּׁעָרְ לִּהִיוֹת לָנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת עֲדוֹת בַּמוֹפְתִים שֶׁ לִיצִיאָת מִצְרִים. וְהַכָּל לְהִיוֹת לְנוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת עֲדוֹת בַּמוֹפְתִים שֶׁ יִשְׁכְחוּ, וְלֹא יְהְיָה פִּתְחוֹן בָּה לְבִּלְּהְלְהְלְהִים לְּהַכְּחִישׁ אֲמִרוֹ הְבָּלְלְיִם. כִּי הַקּוֹ הְעִבְּיִן בְּעָבְיִנְה, כְּבָר הוֹדְה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹיְלְ מִבּוֹן בְּעִנְינָה, כְּבָר הוֹדְה בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלְי, וְנִם בַּנְּבוֹאָה, וְנֵם הָבְּעָר בְּבִוֹל הְנִבוֹן בְּעִלְּנְהָת בְּבוֹל הָתְּלֵין בְּכֹל פִּנּוֹת הַתְּוֹרוֹ בְּיל בְּבוֹל הָּתְרָוֹת בְּנִילְ בְּיִבְיל בְּבוֹת הַתְּלִים בִּנְבוּבוּאָה, וְנֵם הָאֲמֶין בְּכָל פְּנֹת הָּתִרְיוֹ

וְלֹא לְבַד זְכִירַת דּוֹר הַמִּדְבֶּר יְחַזֵּק אֲמוּנָתֵבוּ, כִּי נַם בְּכַמָּה דּוֹרוּו אַחַריהֶם: בִּימֵי הַשׁוֹפְטִים, וּבִימֵי שָׁאוּל וְדָוִד וּשְׁלֹמה רָאוּ יִשְּׂרָאֵל כַּמָּו פְּצָמִים אֶת הַשְּׁבָּחַת כְּבוֹד ה' בְּעוֹלָם. וְכֵן בִּימֵי חִוְקיָהוּ רָאוּ כְּל יִשְּׂרָאֵל אָת יְשׁוּעַת ה׳ שֶׁשְּׁלַח מַלְאָךְ וְהִכָּה בְּמַחֲנֵה אַשׁוּר מֵאָה וּשְׁמֹנִים וַחֲמִשְּׁה אֶלֶף אִישׁ בְּלַיְלָה אֶחָד כְּשֶׁשְׁכְבוּ כָּלָם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם. וְעוֹד הַרְבֵּה נִסִּים וְנִפְּלָאוֹת, שֶׁנַּצְשׁׁר עִמְּהֶם כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי הַנְּבִיאִים. וְכֵן בִּימֵי מְרְדְּכֵי וֹאֶסְתֵּר, וְכֵן בְּבַיִּת שֵׁנִי בִּימֵי הַחַשְּׁמוֹנָאִים. וּבִכְלֶל כֵּן זְמַן הַבַּיִת, הַלֹּא נָגְלָה לְצִין כּל, תָמִיד כְּבוֹד ה׳ הַשּׁוֹכֵן בְּתוֹכָם, שֶׁבְּאַחַת־צֶשְׁרָה אֲמָה מִמְּקוֹם כְּנִיסֵת הָצַזְרָה וְלְפָנִים לְצֵד הַמִּזְבֵּח שֶׁהָיוּ מֻתְּרִין יִשְּׂרְאֵלִים לַצֵּמד שֶׁם, צָמְדוּ כָּל הַקָּהָל בִּזְמַן הָרֶגֶל שֶׁהָיָה מְכַפְּרָם. אֲלָפִים וְרְבְבוֹת אֲנְשִׁים שֶׁהָיָה צָרִיךְּ לְרחַב עֲמִידָתָן כַּמָה מִילִין וַעַמִידָתָן הָיָה צְפּוּפִים, וּבְעֵת הִשְּׁתַּחֲנִיָה נַצַשְּׁה דָרַח שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּחֲנִים דְנָחִים. וְכֵן אֵשׁ הַשְּׁמִיִם שֶׁהָיָה עַל הַמִּוְבַּחַ תְּמִיד, וְצַל־יְדִי זֶה הָיָה בִשְּׁרָף כָּל הַקַּרְבָּנוֹת כָּלָם שֶּׁצָלוּ צָלָיו בּוְמֵן קַצֶר מְאד. כְּמוֹ בִּזְמֵן הָרֶגֶל, שֶׁהִיוּ מַקְרִיבִין קַרְבָּנוֹת מְרָבִּים מְאד מֵעוֹלַת רְאִיָּה, שֶׁהָיוּ מְחָיָּבִין לְהָבִיא כָּל אֶחָד, וְכֵן מְשֵּׁלְמֵי שִׁמְחָה וּמִבְּּדָרִים וּנְדָבוּת וּשְׁאָר קַרְבָּנוֹת שֶׁנְתְחַיְּבוּ בְּכָל שֶׁנָה וְהִנִּיחוּם עֵד שְׁעַת הָרֶגֶל, כְּדְכְתִיב ַנְבּי עָת רָאָה (יב, ו): "וּבָאתָ שָּׁמָה. וַהֲבֵאתֶם שָׁמָּה עלתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם" וְגוֹ׳. בּבית־הַמִּקְדָשׁ לְצִינֵי הַכּל. וּמִפְּנֵי בְּבִית־הַמִּקְדָשׁ לְצִינֵי הַכּל. וּמִפְּנֵי יַיִּם הַכּל, אָלֶה שֶׁרָאוּ אֲבוֹתִינוּ הַכּל, עַיִן בְּעִין, הָיְתָה הַתּוֹרָה אֶצְלָם חַיֵּי וְבָּשָׁם וּבָחַרוּ לְנַפְּשָׁם לָמוּת בְּשִּׁמְחָה מִלַּצְבוֹר צֵל אַחַת מֵאַוְהָרוֹתֶיהָ בְּוָדוֹן בּיִי חָמֹת הַמֵּצִיק. וּבְצַת שֶׁבָּאוּ הָעוֹבְדֵי גִלּוּלִים לְמִקְדַשׁ ה׳, וְהָיוּ הַכּהֲנִים פְּסְקוּ בַּעֲבוֹדָתָן, וְהָיוּ הוֹרְגִין אוֹתָם בַּחֲרֶבוֹת וַחֲנִיתוֹת וְהֵם לֹא פְּסְקוּ ָנְבְּלְּהָתְּמִיד: זֶה נִכְרַת ראשוֹ, וּבָא כֹהֵן הַשֵּׁנִי וְקַבֵּל הַמַּזְרֵק מִיְּדוֹ תֵּכֶף, אַחַר זֶה, עַד שֶׁהֶצֶלוּ הַכּל עַל הַמִּזְבֵּחַ כַּדִּין וְגָמְרוּ עֲבוֹדַת בּיֹן וְגָמְרוּ עֲבוֹדַת אָת כָּךְ כְּשֶׁהִצִּיתוּ הָאוֹיְבִים בְּבֵית קֹדֶשׁ־הַקְּדָשִׁים הִפִּילוּ אֶת אַפֶּם שְּמוֹנִים אֶלֶף כּהֲנִים בִּרְחֵי כְהֻנָּה לְתוֹךְ הָאֵשׁ לְהַשָּׂרֵף יַחַד עִם בֵּית קִים [בִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ], וְהָצֵלָה נַפְשָׁם בְּלַהַב הַשָּׁמַיְמֶה. וְכֵן כַּמָּה אֲלָפִים יַבְּבֵּוֹת מָסְרוּ אָז נַפְשָׁם בִּשְׁבִיל דַּת אֵ־ל, כַּיָדוּעַ וּמְפָּרְסָם בְּכָל סִפְּרִי דְּבְרֵי ַבָּמִים. וְכֵן מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קּדּוּשׁ ה' בְּכָל דּוֹר וָדוֹר.

נְדְחֵי יִשְׂרָאֵל פֶּרֶק מ״ג

שִׁי יְמַלֵּל קְדָשַׁת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא שֹּרֶשׁ הַבְּרִיאָה

מַצְוַת צַשֵּׁה מִן הַתּוֹרָה לִלְמֹד תּוֹרָה, שֶׁבֶּאֲמֵר (דברים ו, ז): "וְשִׁבַּרְתָּם יְּרָכָּנִיךּ״, וּכְתִיב (שם ז, יט): ״וְלִמַּדְתָּם אֹתָם״, וּכְתִיב (שם ז, יב): ״וְהָיָה צקב תּשְׁמְעוּן" וְכֵיוֹצֵא בּוֹ פְּסוּקִים הַרְבֵּה. וְלָכֵן כָּל אִישׁ יִשְּׁרָאֵל, בֵּין עָנִי בין צשיר, בין שָלֵם בְּגוּפוֹ בִין בַּצֵל יִסוּרִין, בִין בָּחוּר, בִין זָקּן גָּדוֹל, אָפָלוּ עָנִי הַמְחַזֵּר עַל הַפְּתָחִים, אֲפָלוּ בַּעַל אִשְׁה וּבָנִים שָׁאִין לוֹ פְּנַאי לְלָמִד תּוֹרָה בִּתְמִידוּת, מְחָיָב לִקְבֹּעֵ לוֹ זְמֵן לְתַלְמוּד תּוֹרָה בִּיוֹם ובַלַּיְלָה, שָׁבָּאֲמֵר (יהושע א, ח): "וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמֶם וְלַיְלָה" (יוֹרֵה רַצְה סִימָן רמ"ו). וּשְׂכֵר תּּלְמוּד תּוֹרָה בָּדוֹל מִכָּל הַמִּצְווֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (פאה א, א): אֵלוּ דְּבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל וְכוּ׳ וְתַּלְמוּד תוֹרָה בְּנֶגֶד כָּלָם. וְאִיתָא בִּירוּשֵּׁלְמִי דְּפַּאָה שֶׁכֶּל הַמִּצְוֹוֹת אֵינָן שָׁוֹת לְדָבָר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה. וְהִיא חֶמְדָּה גְּבוּוְה

מדע. הלכות יסודי התורה פרק ז ח מ

אדם נבהל לשמוע דברי חבירו כך היה כח בדעתו של משה רבינו להבין דברי הנבואה והוא עומד על עומדו שלם. כל הנביאים אין מתנבאים בכל עת שירצו משה רבינו אינו כן אלא כל זמן שיחפוץ רוח הקודש לובשתו' ונכואה שורה עליו ואינו צריך לכוין דעתו ולהזדמן לה שהרי הוא מכוון ומזומן ועומד כמלאכי השרת. לפיכך, מתנבא, בכל עת

ב"ח א משה רניט לא האמיט צו ישראל משני האוחות שעשה וכו' . בספר העיקרים מאמר ראשון פי"ח ביאר יפה

שנאמר עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם. ובזה הכמיחו האל שנאמר לך אמור להם שובו לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי. הא למדת שכל הנביאים כשהנבואה מסחלקת מהם הוזרים לאהלם שהוא צרכי הגוף כלם כשאר העם. לפיכך אין פורשין מנשותיהם. ומשה רבינו לא חזר לאהלו הראשון לפיכך פירש מן האשה לעולם ומן הדומה לו ונקשרה דעתו לצור העולמים ולא נסתלק מעליו ההוד לעולם וקרן עור פניו ונתקדש כמלאכים: ז הנביא אפשר שתהיה נבואתו לעצמו בלבד להרחיב לבו ולהוסיף דעתו עד שידע מה שלא היה יודע מאותן הדברים הגדולים. ואפשר שישולח לעם מעמי הארץ או לאנשי עיר או ממלכה לכונן אותם ולהודיעם מה יעשו או למונעם ממעשים הרעים שבידיהם. וכשמשלחים אותו נותנין לו אות ומופת כדי שידעו העם שהאל שלחו באמת. ולא כל העושה אות ומופת מאמינים לו שהוא נביא. אלא אדם שהיינו יודעים בו מתחלתו שהוא ראוי לנבואה בחכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן על כל בני גילו והיה מהלך בדרכי הנבואה בקדושתה ובפרישותה ואח"כ בא ועשה אות ומופת ואמר שהאל שלחו מצוה לשמוע ממנו שנאמר אליו תשמעון. ואפשר שיעשה אות ומופת ואינו נביא וזה האות יש לו דברים בגו. ואעפ״כ מצוה לשמוע לו הואיל ואדם גדול וחכם וראוי לנבואה [הוא] מעמידים אותו על חזקתו. שבכך נצמוינו כמו שנצמוינו לחתוך את הדין ע"פ שני עדים כשרים ואע"פ שאפשר שהעידו בשקר הואיל וכשרים הם אצלינו מעמידין אותן על כשרותן. ובדברים האלו וכיוצא בהן נאמר הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו. ונאמר כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב:

פרק שמיני

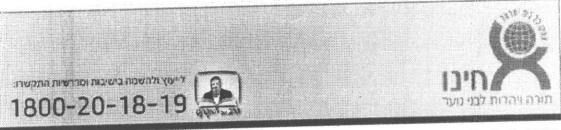
א משה יש בלבו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה . שהמאמין על פי האותות יש בלבו דופי שאפשר שיעשה האות בלם וכשוף. אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאם. לא להביא ראיה על הנכואה. היה צריך להשקיע את המצריים קרע את הים והצלילן בתוכו. צרכנו למזון הוריד לנו את המן. צמאו בקע להן את האבן. כפרו בו עדת קרח בלעה אותן הארץ. וכן שאר כל האותות. ובמה האמינו בו במעמד הר סיני שעינינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא נגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים משה משה לך אמור להן כך וכך. וכן הוא אומר פנים בפנים דבר ה' עמכם. ונאמר לא את אבותינו כרת ה' את הברית הואת. ומנין שמעמד הר סיני לבדו היא הראיה לנבואתו שהיא אמת שאין בו דופי שנאמר הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם. מכלל שקודם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה: ב נמצאו אלו ששולח להן הם העדים על נבואתו שהיא אמת ואינו צריך לעשות להן אות אחר. שהם והוא עדים בדבר כשני עדים שראו דבר אחד ביחד שכל אחד מהן עד לחבירו שהוא אומר אמת ואין אחד מהן צריך להביא ראיה לחבירו. כך משה רבינו כל ישראל עדים לו אחר מעמד הר סיני ואינו צריך לעשות להם אות. וזהו שאמר לו הקב"ה בתחילת נבואתו בעת שנתן לו האותות לעשותן במצרים ואמר לו ושמעו לקולך. ידע משה ויבינו שהמאמין על פי האותות יש בלבבו דופי ומהרהר ומחשב והיה נשמט מלילך ואמר וְהָן לא יאמינו לי. עד שהודיעו הקב״ה שאלו האותות אינן אלא עד, שיצאו ממצרים ואחר שיצאו ויעמדון על ההר הזה יסתלק הרהור שמהרהרין אחריך שאני נותן לך כאן אות שידעו שאני שלחתיך באמת מתחילה ולא ישאר, בלבם הרהור. והוא שהכתוב אומר וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה. נמצאת אומר שכל נביא שיעמוד אחר משה רבינו אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו כדי שנאמר אם יעשה אות נשמע לו לכל מה שיאמר. אלא מפני המצוה שצוה משה בתורה ואמר אם נתן אות אליו תשמעון. כמו שצונו לחתוך הדבר על פי שנים עדים ואע"פ שאין אנו יודעין אם העידו אמת אם שקר. כך מצוה לשמוע מזה הנביא אע"פ שאין אנו יודעים אם האות אמת או בכישוף ולם: ג לפיכך אם עמד הנביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו ואנו יודעין בבאור שאותן האותות בלם וכשוף הן. לפי שנבואת משה רבינו אינה על פי האותות כדי שנערוך אותות זה לאותות זה. אלא בעינינו ראינוה ובאזנינו שמענוה כמו ששמע הוא. הא למה הדבר דומה לעדים שהעידו לאדם על דבר שראה בעיניו שאינו כמו שראה שאינו שומע להן אלא יודע בודאי שהן עדי שקר. לפיכך אמרה תורה שאם בא האות והמופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא. שהרי זה בא אליך באות ומופת להכחיש מה שראית בעיניך והואיל ואין אנו מאמינים במופת אלא מפני המצות שצונו משה היאך נקבל מאות זה שבא להכחיש נבואתו של משה שראינו וששמענו:

פרק תשיעי

א "דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת לחם משנה

שלמה עד מעמד הי שיני והלא עדיין קושיא קיימא אדוכהא דלפי שעהו לא יאמימ לו ולא ישגיחו בדבריו. ויש לדחוח דמ"ח כיון דלכסוף יודע שיאמינו בו האמנה שלמה נחקררה דעתו דמה שהיה קשה לו הוא שלעולם לא יאמינו בו האמנה שלמה וזהו אומרו בדבריו דאיך נחקרוה דעהו של משה במה שאמר לו הקב"ה שהם לא יאמינו האמנה והן לא יאמינו לי . שבל נראה לחרץ הכל דמה שכחב עד שהודיעו אין משמעות דבריו

ב"ח ב וזהו שאמר לו הקב"ה בתחילת נכוחתו וכו' עד שהודיעו הקב"ה וכו'. הנה בכאן קושיא מבוארת דהפסוקים הם הפוכים בהורה דפסוק וזה לך האום הוא מוקדם לפסוק והן לא יאמינו לי. ונ"ל לפרש דבריו עם מה שנעורר עוד

מעמד הר סיני, מה באמת קרה שם?

חוויה רוחנית? אירוע היסטורי? רגע מכונן? הגיע הזמן לבדוק מה באמת היה שם בהר סיני.

מאת שלום יצחקי / כתב 'אחינו'

מכל האירועים הדרמטיים שהיו מנת חלקו של עם ישראל מראשיתו ועד ימינו אין ספק שמעמד הר סיני, עליו אנו קוראים בפרשת השבוע, היה החשוב, המשמעותי והמכריע שבכולם. זה היה מעמד מדהים: עם שלם הגיע למשך פרק זמן מסוים לדרגה של נבואה וראה בצורה מוחשית איך אלוקים מתגלה ומוסר לו את התורה. ההיסטוריה העולמית לעולם לא תהיה אותו הדבר לאחר מאורע שכזה, וגורלו של עם ישראל נקבע לצמיתות כנושאי דבר ה' בעולם.

זו אפוא ההזדמנות לשוחח עם הרב מרדכי נויגרשל שליט"א על חשיבותו ומרכזיותו של מעמד הר סיני.

מה המיוחד במעמד הר סיני?

היהדות מבוססת על עדות המונית של המוני בני אדם שנכחו במעמד הר סיני ושמעו דבר אלוקים פנים בפנים, וראו כיצד משה רבנו מדבר פה אל פה עם האלוקים. עדות זו עוברת מדור לדור כשהמוני עם בכל דור מעבירים את העדות לדור הבא. מסורת זו מלווה ב"מנגנוני הגנה" המונעים אפשרות של שינויים ושיבושים. התורה מבטיחה כי מעולם לא היה ולעולם גם לא יהיה מעמד דומה שבו האלוקים יתגלה לעם שלם ואף לא ימציאו סיפור כאלו היה מעמד כזה. ואכן כל הדתות, ללא יוצא מהכלל, מתחילות מסיפורו של אדם בודד שבא וסיפר כי הייתה לו התגלות, אך אין כל דרך לברר אם אכן הייתה לו התגלות כזאת שכן לא הנחו עדים. במילים אחרות, כל הדתות מתחילות בסיפור שבאופן עקרוני אינו ניתן להוכחה ומשום כך הן דורשות אמונה עיוורת. רק עם ישראל זכה להתגלות בפני העם כולו שבה כולם ראו באופן מוחשי את גילוי השכינה.

* דתות אחרות לא יכלו לזייף סיפור דומה?

עובדה שזה לא קרה. כל הדתות, ובראשן הנצרות והאסלאם מספרות על התגלות שהייתה למייסד הדת ללא נוכחות של עדים. הנצרות, שניסתה ליצור אלטרנטיבה ליהדות העמידה את ישו על הר ושמה בפיו את עקרונות הנצרות בניסיון ליצור משהו שיזכיר את מעמד הר סיני. הם לא שמו לב שהתורה עצמה אומרת לעם ישראל שאם יבוא אדם ויעמוד על הר כדי לתת תורה אל תשמעו לו: "ויאמר ה' אל משה: הנה אנוכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם". כלומר, אם יבוא אדם ויעמוד על הר וינסה לטעון שה' דיבר עימו אבל העם לא ישמע בדבר ה' אליו – אל תאמינו בו...

* אז איך קורה שכל כך הרבה אנשים מאמינים בדתות הללו?

את זה צריך לשאול אותם... אבל הדבר שחשוב לזכור הוא שגם אם יש לדתות הללו רציפות היסטורית מהווה ועד לנקודת ההתחלה שלהן הרי שהכל מבוסס בסופו של דבר על אמונה עיוורת באדם אחד. מייסדי הנצרות והאסלאם פנו לעובדי אלילים, להם לא הייתה אמת כלל, ושכנעו אותם בכמה מעקרונות היסוד שהיהדות הביאה לעולם. על עובדי האלילים הדברים יכלו הדברים לפעול. אבל ברגע שהם ניסו להשפיע גם על עם ישראל שיש לו את ההתגלות הפומבית וההמונית במעמד הר סיני הם נחלו כשלון חרוץ.

• גם התורה מספרת על התגלויות שהיו ליחידים כמו אברהם, יצחק ויעקב, או משה במעמד הסנה?

אכן כן, אבל התגלויות אלו אינן הבסיס לאמונה היהודית. הסיבה שאנו יודעים שהתגלויות אלו אכן התרחשו איננה בגלל עדותם של אלו שזכו להן אלא בגלל שהתורה עצמה מעידה שהתגלויות אלו התרחשו, ומהימנותה של התורה עצמה נעוצה כאמור במעמד הר סיני שהיה מעמד פומבי לרבים ולא מאורע של יחיד.

• למה יש חשיבות כה גדולה לעובדה שמעמד הר סיני אירע בנוכחות רבים?

בכל תחומי המחשבה אין הבדל בין יחיד האומר דבר מה לרבים שאומרים זאת, פרט לתחום אחד – עדות. אם הרבה אנשים אומרים שאחד ועוד אחד שווה שלוש העובדה שרבים אומרים זאת לא תהפוך אותה לנכונה. אולם כשמדובר במסירת עדות יש הבדל בין יחיד לרבים. ככל שרבים העדים המעידים על אירוע כן יהיה יחסנו אליו לאירוע שאכן התרחש במציאות באופן שאותו מציגים העדים. ככל שיתרבו העדים כן יקשה עלינו להניח שהמציאו את הסיפור ותיאמו את העדות ביניהם. מעמד הר סיני אירע לנגד עיניהם של כל בני ישראל, כלומר זוהי העדות בעלת המשקל המקסימלי שיכול להיות.

ש במעמד הר סיני ניתנו לעם ישראל רק עשרת הדברות, כיצד מוכיח המעמד את שמיתותה של כל התורה?

אחד הדברים המרכזיים שהיו במעמד הר סיני היה ההסמכה שקיבל משה רבנו מן האלוקים לעיני העם. כולם ראו את האלוקים מדבר אל משה פה אל פה ובכך סומך את ידו עליו כנאמר: "ויאמר ה' אל משה: הנה אנוכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם".

The Truth of Maamad Har Sinai: A Brief Overview

In addition to all the emotional and psychological issues involved in keeping our students and children in line, there is another major issue of critical importance. They must be familiar and very well versed in the testimony and evidence that exists for the truth of Torah from Sinai. The degree to which they are convinced and confident that, in fact, the Creator and Almighty Master of the Universe revealed Himself publicly, at Sinai, to the entire Jewish people, and gave them His Divine Universe, is the degree to which this concept will guide them and keep them from falling prey to a host of negative influences and pressures in their lives.

This information should not be presented to them as an effort to convince them of the truth, rather it should be presented gently, over a long period of time, in a way that just seems to take these truths for granted but yet shares with them the basis for our knowing these facts.

The key words in this process are testimony and evidence. Our Torah includes in itself a system for recognizing and transmitting the testimony of the original generation of eyewitnesses, to the revelation at Sinai, down to this very day. An understanding of this system, provides a very credible basis for the truth of Torah from Sinai.

The second word, evidence, refers to the fact that the Torah, both the written and the oral. Torah, is full of information that no-one other than the Creator and Ruler of the Universe could have known at the time the document was written. The Torah is also replete with indications of the Creator's control of the world.

Both of these concepts are unique amongst the religions of the world, only to be found in Judaism. Even though the other major religions came after Judaism and copied so much from it, no religion ever dared to claim eyewitness testimony to a public event of revelation by G-d, in front of millions of live witnesses. This can only be understood by the realization that this claim is extremely difficult to fabricate and if, in fact, it did not happen, then it will not be accepted or believed.

In fact, the major religions, in a desire and need to base their religion on more than the claim of one person to a private revelation, also acknowledge that the only public revelation was by the Creator to the Jews at Sinai. They then go on to claim, however that G-d changed His mind about Torah and the Jewish people.

This claim, of course, is very tenuous, because G-d Himself, commanded in the Torah, that no prophet, even with the performance of amazing miracles, could be believed to change the Torah or lead us astray.

The other major religions do not fare better when it comes to evidence for the truth of Torah. Most of their pronouncements refer to future events in the world-to-come, or very vague statements, not very testable in this world. The Torah, however, is full of very specific information and prophecy of future events in this world that no one can deny.

This information is so compelling that the Talmud states, in "Chullin", that this type of information, that no human could have known at the time, serves as an answer to anyone who would question whether or not the Torah is from G-d.

To properly convey the dual concepts of testimony to the events of Sinai and evidence for the Divine truth of Torah requires a detailed sophisticated analysis of a wide range of material, which is beyond the scope of this work. It also requires serious training for the parent and teacher in the most effective ways of conveying this information to others.

Directly From Sinai to You

The following list details a chain of the mesorah - rebbe to talmid - directly from Hashem on Har Sinai to Moshe Rabbeinu to you.

CHIELD NCILLAGE Yehoshua b. Prachya & Nitai of Arbel (243 BCE) Yehuda b. Tabai & Shimon b. Shetach (198 BCE) Hashem gives the Torah on Har Sinai (1312 BCE) Yossi b. Yoezer & Yosef b. Yochanon (280 BCE) Rabban Gamliel HaZaken (20 C.E.) Shmaya & Avtalyon (140 BCE) Rav Shimon ben Gamliel (50) Shimon HaTzadik (310 BCE) Antignus of Socho (305 BCE) Hillel & Shammai (40 BCE) Rabban Shimon (10 BCE) Yirmiyahu (462 BCE) Yeshiyahu (548 BCE) Chavakuk (510 BCE) Tzafaniah (460 BCE) Zechariah (680 BCE) Yehoshua (1245 BCE) Yehoyada (695 BCE) Nachum (510 BCE) Michah (560 BCE) Hoshea (575 BCE) Baruch (347 BCE) Moshe (1272 BCE) Shmuel (889 BCE) Eliyahu (726 BCE) Elishah (717 BCE) Amos (560 BCE) Dovid (876 BCE) Achiah (800 BCE) Ezra (348 BCE) Yoel (510 BCE) Eli (929 BCE) Pinchus LINCI CERCL

R'Yaakov ben Meir (Rabbenu Tam) (1171) Mar Rav Mevasser Kahana Gaon (926) Rav Shlomo Yitzchaki -"Rashi" (1105) R'Shmuel ben Meir (Rashbam) (1174) Rav Gershom Meor Hagolah (1040) Mar Rav Aharon Hacohen (959 Mar Rav Tzemach Gaon (937) Rav Yaakov ben Yakar (1064) Mar Rav Huna Mar Halevi (788) Mar Rav Tzemach Gaon (891) Mar Rav Yeshaya Halevi (804) Mar Rav Kahanah Gaon (797) Mar Rav Nechemiah (968) Rav Sherirah Gaon (1006) Mar Rav Kimoi Gaon (905) Mar Rav Ibomal Gaon (814) Rav Chaninah Gaon (943) Mar Rav Menachem (860) Rav Kohen Tzedek (935) Fliezer Me-Metz (1175) Mar Rav Matisyalıu (869) Mar Rav Achai Kahana Mar Rav Menasheh (796) Mar Rav Yitzchak (839) Mar Rav Hai Gaon (897 Mar Rav Yehuda (917) Meshulam Hagadol Mar Rav Yosef (834) Mar Rav Yosef (841) Mar Rav Poltoi (858) Mar Rav Avrohom Rav Mar Abba Mar Rav Yosef Mar Rav Yosef ENLECT Mar Rav Natronai Mar Rav Yehuda (739) Mar Rav Chaninah Gaon Kahana (785) Mar Rav Avrohom Kahana (761) Mar Chanan Me-Ashkaya (608) Mar Rav Chiyah Me-Mishan Rav Sama B'rei d'Rava (476) Rabbi Yehuda Hanasi (180) Mar Rav Natroi Kahana Rav Ravoi Me-Rov (589) Mar Rav Huna Mari Mar Rav Shinoi (782) Rav Chananya (771) Mar Rav Yosef (748) Rabbi Yochanan (230) Rabban Shimon (140) Mar Rav Shmuel Rabban Gamliel (90) Rav Chana Gaon Mar Rav Dodai Rav. Malka (773) Mar Rav Rava Mar Rav Rava Rav Busai (689) Rav and Shmuel Rav Yossi (514) Mar Rawyah Rav Huna (270) Rav Ashi(420) Rav Simonia Rafram (443) Rabbah (310) Rav Mari Rava (340)

R'Alexander Zusiein Hakohen (Agudah) (1348) R'Yisroel Isserlein (Trumas Hadeshen) (1460) Rabbi Nosson Tzvi Finkel of Slabodka (1927) Rabbi Moshe Rivkas -"Be'er Hagolah" (1671 Rabbi Eliyahu Kramer -"Vilna Gaon" (1797 Rabbi Naftoli Hirsch ben Pesachya (1650) R'Yitzchak of Duren (Shaarei Durah) Rabbi Simcha Zissel of Kelm (1888) R'Yitzchak of Vienna (Ohr Zaruah) Rabbi Moshe Isserles" Rama" (1572) R'Yaakov Moelin (Maharil) (1427) Rabbi Yehoshua Falk Katz (1614) Rabbi Avraham Gombiner (1682) Rabbi Chaim Volozhiner (1821) Rabbi Dovid Leibowitz (1941) Rabbi Yaakov Margolies (1501) Rabbi Zundel of Salant (1866) Meir Bar Baruch Halevi (1390) Rabbi Shlomo Zalman (1765) Rabbi A. Henach Leibowitz Rabbi Sholom Shachna (1558) Rabbi Yisroel Salanter (1883) Rav Meir of Rothenberg (1293) Rabbi Moshe Kramer (1688) Rabbi Eliyahu Chasid (1710) Rabbi Yissachar Ber (1740) Rabbi Yaakov Pollak (1530) R'Sholom of Neustadt Rokeach (1238) R'Tavoli אוווננים LNALECE

Researched by Rabbi Leib Kelemar

Priority-1

From:

Pinchas Avruch [rabbiavruch@milwaukeekollel.org]

Sent:

Wednesday, June 10, 2009 11:30 PM

To:

scohen@priority-1.org

Subject: FW: [TorahKiruv] Resource

Rabbi Cohen -

This document was prepared by a colleague at the Seattle Kollel who is (obviously) a talmid of R' Yitzchok Berkowitz whose Rabbeim came from Brisk.

I assume we (Chofetz Chaim) diverge somewhere around #130 - R' Chaim Volozhiner. Can you please advise me of the steps from R' Chaim to R' Naftoli Trop (I've heard you run them off before, that's why I am coming to you with this question)?

Thanks

Pinchas Avruch w 414-447-7999 x103 m 414-708-6686 e rabbiavruch@milwaukeekollel.org t 4147086686@txt.att.net

The Complete Transmission From Moshe Rabbeinu until Today

Sources: The first 40 doros were primarily taken from the Rambam's list in the Introduction to Mishneh Torah. For the later Amoraim I used the Reishi Mesivtah of Pumbedisa in order to be able to follow the chain of Pumbedisah straight through the Geonic Era until the era of the Rishonim. The names of these later Amoraim, as well as of the Savoraim and all the Geonim of Pumbedisa were copied fro Artscroll's "From Yavneh to Pumbedisa" which is in turn largely based on the Iggeress of R' Sherira Gaon (who, as Gaon of Pumbedisah, had full access to the Yeshivah's records). The remaining part of this list was put together from different works on Jewish History.

Although this list has 138 entries, the actual number of generations since Har Sinai is significantly less. This is because the list of the later Amoraim, as well as the list of the Geonim, is a list of the Roshei Yeshivah in Pumbedisa. Many of these Roshei Yeshivah were no doubt all the students of the same teacher, and thus all from the same generation. It follows that a list involving only one name per generation would be considerably shorter. In this context it is worthy to mention R' Akiva Tatz's reckoning of the amount of generations since the giving of the Torah. We are currently in 5769, with Matan Torah having taken place in 2448. Accordingly, the giving of the Torah took place 3321 years ago. If we allow 40 years for each generation, it follows that Matan Torah was only 83 generations ago. Imagine a line of 83 people. That's all there is to the number of people that separates you from Har Sinai. It's really a very small number, and certainly far less then what one would expect when not taking the time to do this simple arithmetic!

It should be noted that this list was composed from the bottom up. In four places I hit a "dead end" in the sense that I did not know who a given Sage's teacher was. In all such situations I went "sideways," finding a contemporary whose teacher was known, and then continuing the chain of the mesorah up from the latter sage. These four instances are indicated by the word "contemporary" in parentheses.

The Early Links in the Chain

- 1. Moshe (Matan Torah 2448)
- 2. Yehoshua
- 3. Pinchas
- 4. Eli

The Nevi'im

- 5. Shmuel HaNavi
- 6. Dovid
- 7. Achiyah HaShiloni
- 8. Eliyahu HaNavi
- 9. Elisha
- 10.Yehodaya
- 11.Zechariah
- 12. Hoshea
- 13.Amos
- 14. Yeshaya
- 15.Micha
- 16. Yoel
- 17. Nachum
- 18.Chabakuk
- 19.Tzefaniah
- 20. Yirmiyah (Churban Bayis Rishon 3338)
- 21. Baruch ben Neriah
- 22.Ezra

The Tana'im

- 23.Shimon HaTzadik
- 24. Antignos Ish Socho
- 25. Yossi ben Yo'ezer Ish Tzreidah & Yossi ben Yochanan Ish Yerushalayim
- 26. Yehoshua ben Perachiah & Netai HaArbe'eili
- 27. Yehudah ben Tabai & Shimon ben Shetach
- 28.Shemaya & Avtalyon
- 29.Hillel
- 30. Raban Yochanan ben Zachai (Churban Bayis Sheini 3828)
- 31.R' Eliezer & R' Yehoshua
- 32.R' Akiva
- 33.R' Shimon ben Yochai
- 34.R' Yehuda HaNasi

The Amora'im

- 35.Rav & Shmuel
- 36.R' Yehuda
- 37.Rabbah
- 38.Rava
- 39.R' Nachman bar Yitzchak
- 40.R' Chama of Nahardei'ah
- 41.R' Zavid (The next 8 Individuals were the Reishei Mesivtah in Pumbedisah at the time that R' Ashi was the the Reish Mesivtah in Masa Mechasyah / Surah)
- 42.R' Dimi of Nahardei'ah
- 43.Rafram
- 44.R' Kahanah
- 45.R' Acha brei D'Rava
- 46.R' Geviyah of Bei Ksil
- 47.Rafram II
- 48.R' Rechumi
- 49.R' Sama

The Savora'im

- 50.R' Yossi (The 1st of the Savoraim)
- 51.R Simonah
- 52.R' Revai of Rov
- 53.R' Giza & R' Sama of Peroz Shevur

The Gaonim - The Reishei Mesivtah of Pumbedisah During the Geonic Era (Approximately 500-1040 CE);

- 54.R' Mari Sargo ben R' Dimi (The first Gaon, He started in Proz Shevor, and was then Gaon in Pumbedisah after R' Chanan of Ashakyah)
- 55.R' Chana
- 56.R' Rava
- 57.R' Busai (R' Bustanai)
- 58.R' Huna Mari ben R' Yosef
- 59.R' Chiya of Meishan
- 60.R' Ravya
- 61.R' Natronai ben R' Nechemia
- 62.R' Yehuda
- 63.R' Yosef
- 64.R' Shmuel ben R' Mari
- 65.R' Natronai Kahana ben R' Amona
- 66.R' Avraham Kahana
- 67.R Dudai ben R' Nachman

- 68.R' Chanina ben R' Mesharshiyah
- 69.R' Malka ben R' Mar Acha
- 70.R' Rava ben R' Dudai
- 71.R Shinoi
- 72.R' Chaninah Kahanah ben R' Avraham Gaon
- 73.R' Huna HaLevi ben R' Yitzchak HaLevi
- 74.R' Menashi ben R' Yosef
- 75.R' Yeshaya HaLevi ben R' Abba
- 76.R' Yosef ben R' Shila of Shalchi
- 77.R' Kahana ben R' Chanina Gaon
- 78.R' Avyumi ben R' Avraham Gaon
- 79.R' Yosef ben R' Abba
- 80.R' Avraham ben R' Sherira
- 81.R' Yosef ben R' Chiya
- 82.R' Yitzchak ben R' Chaninah
- 83.R' Yosef ben R' Rabi
- 84.R' Paltoi ben R' Abaye
- 85.R' Achai ben R' Mar Rav
- 86.R' Menachem ben Mar R' Yosef ben R' Chiya
- 87.R' Matisya ben R' Rabi
- 88.R' Abba ben R' Ami
- 90.R' Hai ben R' Dovid (In his days, the yeshivah moved from Pumbedisah to Bagdad)
- 91.R' Kimoy ben R' Achai Gaon
- 92.R' Yehuda ben R' Shmuel
- 93.R' Mevaser Kahanah ben R' Kimoy Gaon
- 94.R' Cohen Tzedek Kahana ben R' Yosef
- 95.R' Tzemach ben R' Kafnai
- 96.R' Chanina ben R' Yehudah Gaon
- 97.R' Aharon ben R' Yosef
- 98.R' Nechemia bar Mar R' Cohen Tzedek
- 99.R' Sherira ben R' Chaninah Gaon
- 100. R' Hai ben R' Sherira Gaon

The Rishonim

- 101. Rabbeinu Gershom Me'or HaGolah (His primary teacher was R' Yehudah ben Meir HaCohen LiOnton, but he also learned by R' Hai in
- 102. R' Yaakov ben R' Yakar (Rashi's primary teacher)
- 103. R' Shlomo Yitzchaki (Rashi)
- 104. R' Yitzchak ben Asher (Riva)
- 105. R' Elazar ben R' Nassan (Ravan)

- 106. R' Eliezer ben R' Yoel HaLeivi (Ravya)
- 107. R' Yitzchak of Vienna (The Ohr Zarua)
- 108. R' Meir ben R' Boruch of Rotenberg (Maharam Rotenberg)
- 109. R' Asher ben R' Yechiel (Rosh)
- 110. R' Yaakov ben HaRosh (The Baal HaTurim)
- HaOshri) 111. R' Yisrael of Krems (Author of HaGahos

(CONTEMPORARY)

- 112. R' Shalom ben R' Yitzchak Zekel of Neushtat
- 113. R' Yaakov [Levi] Molin (Maharil)
- 115. R' Yona of Regensburg / R' Yisrael Bruna / R' Moshe and R' Yehuda Mintz
- 116. R' Yaakov Margolis (CONTEMPORARY)
- 117. R' Yaakov Pollack (The Father of the Yeshivos of Poland)
- 118. R' Shalom Shachne
- 120. R Shlomo Luria (Maharshal; His primary teacher was his 119. R' Moshe Isserles (Rama) grandfather - R' Yitzchak Kliber) (CONTEMPORARY)

The Achronim

- 121. R' Yaakov ben R' Ephrayim Naftali of Lublin
- 122. The Rebbe R' Heschel of Cracow
- 124. R' Moshe Rivkish (Be'er HaGolah) (CONTEMPORARY; He and 123. R' Shabsai Cohen (Shach) the Shach lived in Vilna at the same time, and both of them fled from there during the Cossack invasion of 1655)
- 125. R' Pesachiah (Son)
- 126. R' Eliyahu Kramer (Son-in-Law)
- 127. R' Yissachar Ber (Son)
- 128. R' Shlomo Zalman (Son)
- 129. R' Eliyahu the Gaon of Vilna (Son)
- 130. R' Chaim of Volozhin (Student)
- 131. R' Yitzchak of Volozhin (Son)
- 132. R' Naftali Tzvi Yehuda Berlin (Netziv) (Son-in-Law)
- 133. R' Rafael Shapira (Son-in-Law)
- 134. R' Chaim Soleveitchik of Brisk (Son-in-Law)
- 135. R' Boruch Ber Leibowitz (Student)
- 136. R' Nochum Partzovitz (Student)
- 137. א'יבלחט"א R' Yitzchak Berkowits (Student)
- .138 (Student)

The following list details a chain of the mesorah - rebbe to talmid - directly from Hashem on Har Sinai to Moshe Rabbeinu to you.

Rabban Gamliel (90)

Hashem gives the Torah on Har Sinai (1312 BCE) (ehoshua (1245 BCE) Moshe (1272 BCE) Pinchus

Eliyahu (726 BCE) Shmuel (889 BCE) Achiah (800 BCE) Dovid (876 BCE) Eli (929 BCE)

Yehoyada (695 BCE) Elishah (717 BCE)

Zechariah (680 BCE) Hoshea (575 BCE)

Etiketi

Yeshiyahu (548 BCE) Michah (560 BCE) Amos (560 BCE)

Chavakuk (510 BCE) Nachum (510 BCE) Yoel (510 BCE)

Yirmiyahu (462 BCE) (zafaniah (460 BCE) Baruch (347 BCE) Ezra (348 BCE)

Antignus of Socho (305 BCE) Shimon HaTzadik (310 BCE)

Yehuda b. Tabai & Shimon b. Shetach (198 BCE) Yehoshua b. Prachya & Nitai of Arbel (243 BCE) Yossi b. Yoezer & Yosef b. Yochanon (280 BCE) Rabban Gamliel HaZaken (20 C.E.) Shmaya & Avtalyon (140 BCE) Hillel & Shammai (40 BCE) Rabban Shimon (10 BCE)

Rabbi Yehuda Hanasi (180) Rabbi Yochanan (230) Rav Huna (270) Rabban Shimon (140) Rav and Shmuel Rav Ashi(420) Rabbah (310) NULLNEE

Rava (340)

Rav Sama B'rei d'Rava (476) Rav Ravoi Me-Rov (589) Rav Yossi (514) Rav Simonia Rafram (443)

ENLECT

Mar Chanan Me-Ashkaya (608) Ray Chana Gaon Mar Rav Rava Rav Busai (689) Rav Mari

Mar Rav Huna Mari

Mar Rav Natronai Mar Rav Yehuda (739) Mar Rav Chiyah Me-Mishan Mar Rav Yosef (748) Mar Rav Shmuel Mar Rawyah

CHIELD

Mar Rav Avrohom Kahana (761) Mar Rav Natroi Kahana **Rav Chananya** (771) Rav Malka (773) Mar Rav Dodai

Mar Rav Chaninah Gaon Kahana (785) Mar Rav Shinoi (782) Mar Rav Rava

Rav Shimon ben Gamliel (50)

Mar Rav Huna Mar Halevi (788) Mar Rav Menasheh (796)

Mar Rav Yeshaya Halevi (804) Mar Ray Kahanah Gaon (797) Mar Rav Yosef

Mar Rav Ibomal Gaon (814) Mar Rav Avrohom Mar Rav Yosef (834) Mar Rav Yosef

Mar Rav Menachem (860) Mar Rav Achai Kahana Var Rav Yitzchak (839) Mar Rav Yosef (841) Mar Rav Poltoi (858)

Mar Rav Tzemach Gaon (891) Mar Rav Kimoi Gaon (905) Mar Rav Matisyahu (869) Mar Rav Hai Gaon (897) Rav Mar Abba

Mar Rav Mevasser Kahana Gaon (926) Rav Kohen Tzedek (935) Mar Rav Yehuda (917)

Mar Rav Aharon Hacohen (959) Mar Rav Tzemach Gaon (937, Mar Rav Nechemiah (968) Rav Sherirah Gaon (1006) Ray Chaninah Gaon (943)

R'Yaakov ben Meir (Rabbenu Tam) (1171) Rav Shlomo Yitzchaki -"Rashi" (1105) R'Shmuel ben Meir (Rashbam) (1174) Rav Gershom Meor Hagolah (1040) Rav Yaakov ben Yakar (1064) Eliezer Me-Metz (1175) Meshulam Hagadol

R' Alexander Zusiein Hakohen (Agudah) (1348) R'Yitzchak of Duren (Shaarei Durah) R'Yitzchak of Vieruna (Ohr Zaruah) Rav Meir of Rothenberg (1293) Rokeach (1238)

R'Yisroel Isserlein (Trumas Hadeshen) (1460) R'Yaakov Moelin (Maharil) (1427) Meir Bar Baruch Halevi (1390) R'Sholom of Neustadt R'Tavoli

LNALECT

Rabbi Naftoli Hirsch ben Pesachya (1650) Rabbi Moshe Isserles" Rama" (1572) Rabbi Yehoshua Falk Katz (1614) Rabbi Yaakov Margolies (1501) Rabbi Sholom Shachna (1558) Rabbi Yaakov Pollak (1530)

Rabbi Eliyahu Kramer -"Vilna Gaon" (1797) Rabbi Moshe Rivkas -"Be'er Hagolah" (1671) Rabbi Avraham Gombiner (1682) Rabbi Shlomo Zalman (1765) Rabbi Moshe Kramer (1688) Rabbi Eliyahu Chasid (1710) Rabbi Yissachar Ber (1740) MULLEG

Rabbi Nosson Tzvi Finkel of Slabodka (1927) Rabbi Simcha Zissel of Kelm (1888) Rabbi Dovid Leibowitz (1941) Rabbi Chaim Volozhiner (1821) Rabbi Zundel of Salant (1866) Rabbi A. Henach Leibowitz Rabbi Yisroel Salanter (1883)

Researched by Rabbi Leib Keleman

LICHEL

The Oral Torah

The testimony and evidence for the Divine gift of the Written Torah are quite compelling and a serious analysis of the issues leads one to recognize beyond any reasonable doubt the Divine authorship of the Written Torah. The understanding of the Oral Torah is a bit more complicated. The following is an attempt to clarify and simplify the discussion.

Outline

- Written Torah very serious document: Creation, Egypt, Sinai, 613
   Commandments, total lifestyle and serious consequences. Yet impossible to understand without oral explanation. Example: Chayiv Misa for a Malacha, but no clue what a Malacha is. Also, don't know what a Sukkah or Tefillin is without explanation.
- With such meticulousness and concern for the accuracy of the document, never change, teach to future generation. Commemorate historic events, but must have oral explanation.
- It would be very cruel of Hashem to give it to us without any way of knowing what He wants from us. He promised that it would never be forgotten; well it is useless as it is which is worse than forgotten.
- He clearly indicates the Oral Torah- "K'asher Tzivischa"
- This oral explanation had to have been given to Moshe at Sinai, otherwise, the first generation could never have performed Mitzvos and would never have passed on a useless document to their children. Everything was taught to Moshe and he passed it on to the next generation to assure the survival of the Torah itself.

- Just as the written Torah was passed down accurately, as we realize today by the identical texts all over the world, from ancient times to the present, so too the Oral explanation must have accompanied it. Otherwise, why would the previous generations take such meticulous care of a useless document? We also happen to know the chain of tradition from Moshe and onward till this very day, a very unique phenomenon in the world.
- The whole system indicates an almost fanatical pursuit of truth. Questions, contradictions and answers: Tosfos on Gemara... etc.
- Truth seekers (Ohr Hachaim, Asniel Ben Kenaz, etc.).
- The amazement of Baalei Teshiva with the Table of Contents of Igeres Moshe.
- It is such a serious document from the Creator and Ruler who predicted and controls all future events (The Oral Torah is also replete with such pronouncements). He certainly must have controlled the transmission to assure its accuracy. The fact that our religious practices have remained the same over thousands of years indicates the accuracy of the transmission process.
- Even Machlokes is part of how it was preserved. Clarity between differing opinions. Originally, it was one uniffing perspective. Hillel and Shamai- Lo Shmshu Kol Tzarcham. Machlokes became critical to the survival of concepts and allowance for differing perpectives was because Hashem wants Limud Lshem Eved.
- It is interesting to note the contemporariness of Talmud study. We don't usually say He said, rather He says, making it as if he is still talking. This keeps the system alive and fresh.

- The ability to be Michadesh within the system gives deep personal connection in each generation and creates a deep-rooted connection to the author of the Torah as if it were Shutfus. "Hadan Din Emes Naaseh Shotef L'Hakadosh Baruch Hu B'Maaseh Beraishis.
- Rabbinic rules, Gizairos and Takanos are all authorized as part of Torah to assure its preservation and their authority is as if Hashem Himself decreed it and was taught at Sinai. We find hints in the written Torah.
- The concept of never changing rules of Rabbinic authority, even when no longer the seems relevant, because if the rule was perceived as changeable it would not have had that powerful effect to fulfill its purpose.

Lecture 35 OVERVIEW

THE ORAL TORAH: COMPLEMENT TO THE WRITTEN TORAH

Subject: Torah Sh'B'al Peh - Its Nature and Sinaitic Origin

<u>Aim of Lecture</u>: To demonstrate the authority and obvious necessity of the Oral Tradition, and the acceptability of Rabbinic legislation.

<u>Prior Audience Knowledge/Exposure Needed to Appreciate Lecture:</u>
A solid introduction to Torah Sh'B'Khtav and, if possible,
awareness that HaShem is its Author.

Target Audience ("Academic," Popular, etc.): Academic.

<u>Audio-Visual Equipment Required for Presentation</u>: Copies of all passages discussed.

Name of Author/Veteran Lecturer(s): Rav Ben Manet.

Assumed Audience Misconceptions:

- Torah Sh'B'al Peh is an invention of the Rabbis.

- The Rabbis refashioned the Judaism of the Bible into something completely different.
- Life is more difficult with Torah Sh'B'al Peh.

Anticipated Questions and Objections:

- The Rabbis had no authority for all the prohibitions they added.

An outline of the lecture can be found on the following page(s)

THE ORAL TORAH

by Rav Ben Menat

*IMPORTANT NOTE: The enclosed text (and outline derived from it) should be read critically in the light of the outline below provided by the lecturer himself. Rav Menat recommends that:

- 1) more of an emphasis be put on the simple and universal fact that any written text requires an "interpretive tradition" or context;
- more of an emphasis be put on the reasonableness and obvious necessity of Rabbinic legislation;
- 3) the concluding section of the text (pp. 17-21) be seen as part of a different version of the basic lecture.
- I. IMPORTANCE OF THE SUBJECT

  The Oral Torah regulates and directs our everyday lives as Jews.

  The choice of whether or not to accept the (Written and) Oral Torah is not merely a personal matter. The survival of the Jewish people depends on it.
- II. THE PROBLEMATICS OF THE ORAL TORAH

  In the past, the authority of the Oral Torah--unlike that of the Written Torah--was challenged (e.g., the Saduccees). To this day, one can hear the claim the the Oral Torah is merely the Sages' interpretations...
- III. CAN THE WRITTEN TORAH STAND WITHOUT THE ORAL TORAH?

  (This lecture follows the various Seminar presentations which make the case for "Torah from Sinai.")
- IV. THE LINKAGE BETWEEN THE WRITTEN AND ORAL TORAH

  Examples which show that the Written Torah cannot be clearly understood without the Oral Torah.

  As we see in the field of archeology, a text without an interpretive tradition may well give rise to different readings.

The Oral Torah makes our lives easier: we need not try to fulfill every possible interpretation of the words.

V. THE SOURCE OF THE ORAL TORAH'S AUTHORITY

It is clearly spelled out in the Written Torah (Parashas Shoftim).

- VI. COMING TO TERMS WITH EVERYTHING THE SAGES SET DOWN

  Now that we have shown the indivisibility of the Written and Oral Torah, we proceed to the matter of accepting the full authority of the Sages.
- VII. THE SCOPE OF THE ORAL TORAH

  (In accordance with the Rambam's three-part division:)
  - 1. <u>Interpretation of the Written Torah</u>, e.g., the meaning of "Yom Teruah." These interpretations were handed down to Moshe at Sinai.
  - 2. <u>Derivation of laws not spelled out in the Written Torah</u> through the Thirteen Principles of Interpretation given at Sinai. The Torah mechanism of "following the majority" was designed to handle the problem of disagreements among the Sages.
  - 3. <u>Observances</u>, <u>Ordinances</u> <u>and preventive measures</u>. Are they reasonable?

*Observances (which can be compared to our Chanukah, Purim and Tisha B'Av) - are familiar to us from modern secular society.

*Ordinances (such as Ezra's that women do laundry on Thursday) - are also familiar to us, e.g., city by-laws.
*Preventive measures (such as cancellation of shofar blowing when Rosh HaShana falls on Shabbos) - are also familiar to us from many realms.

Conclusion: There is certainly <u>no</u> basis for saying that Rabbinic legislation is unacceptable!

THE ORAL TORAH: COMPLEMENT TO THE WRITTEN TORAH

- I. INTRODUCTION: IS IT POSSIBLE TO SEVER THE LINK BETWEEN THE WRITTEN TORAH (PENTATEUCH) AND THE ORAL TORAH (MISHNAH AND TALMUD)?
  - A. Past attempts to abandon the Oral Torah (Tradition) have ultimately proven disastrous for the group involved.
  - B. Flagrant denial of the Oral Torah is, under certain circumstances, a capital crime.
- II. THE WRITTEN TORAH ITSELF EMPHASIZES THAT WE MUST HEED THE SAGES AND THE ORAL TRADITION OF WHICH THEY ARE THE BEARERS
- III. THE NECESSITY OF AN ORAL TRADITION
  - A. Even the very sounds of the Hebrew letters are known to us through the Oral Torah.
  - B. Critical matters of punctuation, vocalization, and definition depend on the Oral Torah.
    - 1. Be'chalayv.
    - 2. Leaving the House on Shabbos.
  - C. Without the Oral Torah, we would be lost among the possible ways of putting the Commandments into practice.
    - 1. The Oral Torah thus makes our lives easier.
    - 2. The Oral Torah saves us from catastrophic misinterpretations.
- IV. THE SUBSTANCE OF THE ORAL TORAH

(in brief--elaboration follows below in Parts V & VI)

- A. Laws and explanations transmitted orally to Moshe at Sinai.
- B. Laws derived by the Sages using the divinely sanctioned "Thirteen Rules of Torah Interpretation."
- C. Ordinances; and preventive measures to ensure that Torah law not be violated.
- V.* RABBINIC ORDINANCES AND PREVENTIVE MEASURES

(Reflect the Sages' deliberateness)

- A. The Sages were conservative about adding observances: we have only two Rabbinic holidays.
- B. The Sages must be convinced that a majority of the population is able to live with a given decree.
- C. Rabbinical decrees must be presented as such, not as Torah law.
- D. The Sages' profound sensitivity and concern is reflected in their rulings.
- VI.* LAWS AND EXPLANATIONS TRANSMITTED ORALLY TO MOSHE AT SINAI
  (To quarantee proper understanding of the written text)
  - A. Torah has always been taught and explained orally.
  - B. The substance of the Oral Torah was public knowledge, and continuously observed by the Jewish people throughout the generations.

^{*}Note: Parts V and VI should be reversed. Brief treatment of IVB should be added.

- VII. TOWARDS A CONCLUSION (See marginal note in text)

  The divinely-given Oral Torah clarifies and complements the Written Torah, as do the rulings derived from the "Thirteen Principles of Torah Interpretation." The Written Torah points to and depends on a parallel explanatory tradition.
  - 1. The prohibition of "Melachah" on Shabbos.
  - 2. Circumcision.
  - 3. Marriage.
  - 4. Kosher Slaughter.
  - 5. Placement of Tefilin.
  - 6. Yibbum (Levirate marriage).

THE ORAL TORAH

Rav Ben Menat

Pg.		in conjunction with transcript Page	
18		Intermarriage rates.	1
	2.	Rambam, Hil. Mamrim 3:1-3 (The Epikorus)	2
25	4.	Deut. 17:8-13 (The authority of the Sages) 3-Shabbos 31a (Relying on the teachings of the Sages) 5-Ex. 23:19 (The implications of a single vowel)	-б
35		The Kuzari III, 33-5 (Argument against the Karaites) 7-Lev. 12:5 (The implications of a single vowel)	
48	9.	Ex. 20:8-10 (The implications of a puncuation mark) The comma that saved a life (involving the Czar) Rambam, Hil. Mamrim 1:1 (Heeding the Sanhedrin) 9-	8
58	12. 13.	Deut. 13:1 (Prohibition against changing the Torah) Rambam, Mamrim 2:5-9 (Components of the Oral Law) 10- Shulchan Aruch, Yoreh Deah 98 (bitul ba'shishim) Beitza 3b (safek d'rabbanan l'hakeil)	12
68	16.	Eruvin 54b (Oral Torah instruction in the desert)	13 14 14
7s	18.	Rambam, Introduction to his Commentary on the Mishna	14
88	19.	Intro. to Sifra (13 Rules of Torah Interpretation) 15-	16
98	4. 7. 21. 22.	Lev. 12:3 (See #7 above) (Problem of definition) Deut. 22:13 (Defining marriage) Num. 29:1 (Defining shofar-blowing)	17 17 18 18 18
108			19 19
11S	26.	Ruth Ch.4	19
128	Add	endum: If the Bible had been discovered by archeologists	\$

(The Ashmanezer Inscription)

"אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת"

(דברים ד:לה)

אנכי ה' אלוקיך – הדבור הזה מצות עשה, אמר אנכי ה' יורה ויצווה אותם שידעו ויאמינו שיש ה', והוא אלוקים להם... (פירוש הרמב"ן, שמות כ:כ) "אתם עדי נאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה" (ישעיהו מג:י) "רק השמר לך ושמור את נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך. והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחרב באמור ה' אלי הקהל לי את ילמדון" (דברים ד:ט) העם ואשמיעם את דברי למען אשר ישמעון ליראה אותי כל הימים אשר הם על האדמה ואת בניהם

אומנת:

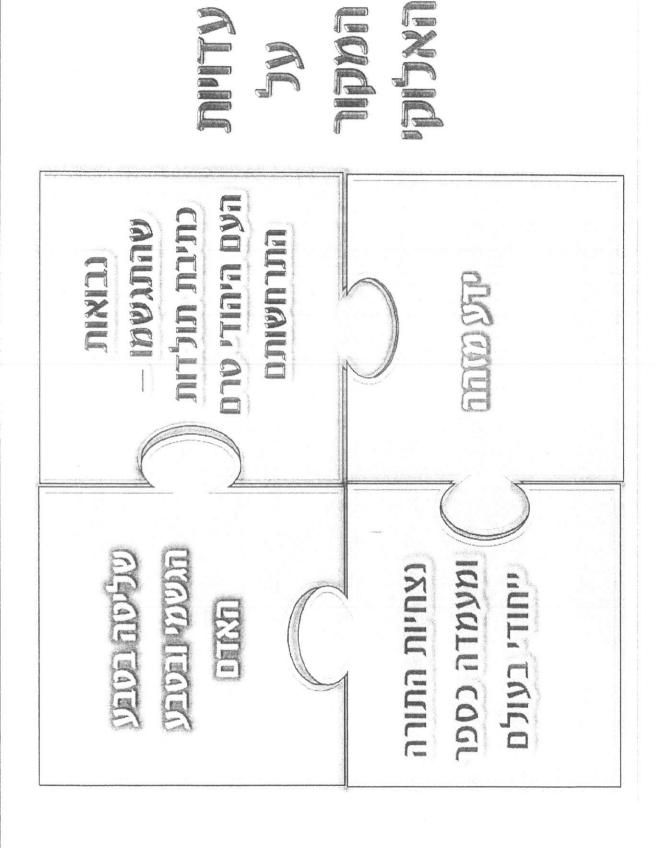
- חינוך, עיצוב אישיות
- ה תרגול לחיות לפי אידאלים (אימון)
  - אמנות עיצוב צורה בחומר לפי רעיון
- XQ(L:
- ברית הדדית של שיתוף ואחדות במטרות

Cauxid rails : x-q-l

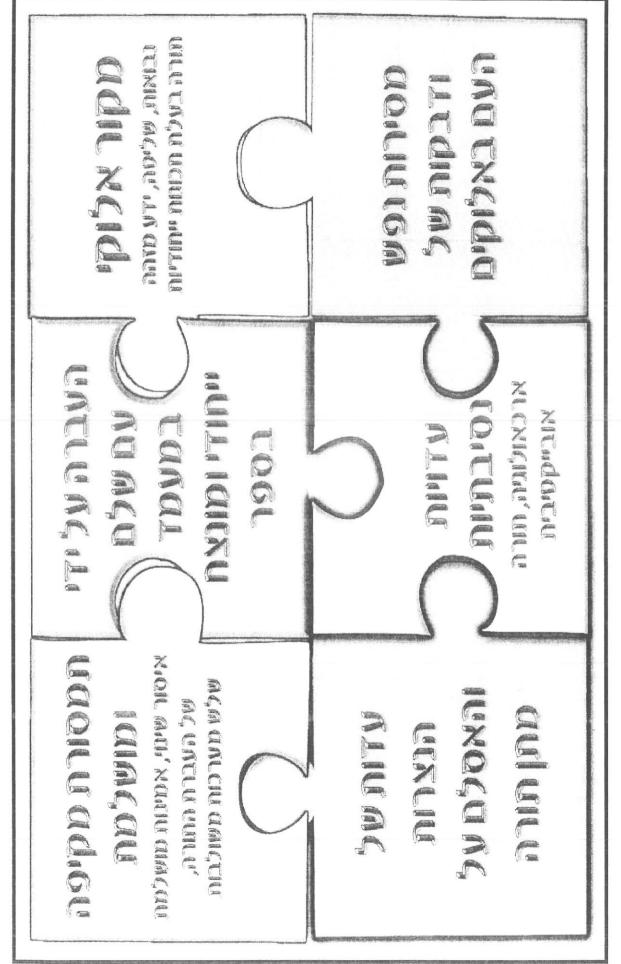
אמת:

- להאמין לקבל דבר כאמת
- לפעול על פי הדבר הלכה למעשה
- נמנות:
- ₪ חוזק ודבקות
- לעמוד בנסיונות (אי בודד!)

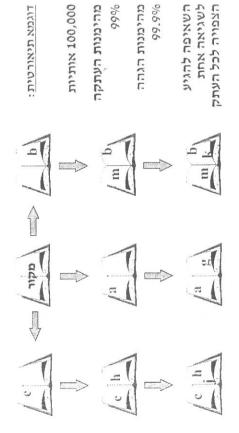
להיות נאמן לתורה, להתגבר על מכשולים מבפנים ומבחוץ, ולתת לתורה להיות האומנת "אני לודע שהתורה היא אמת אלקית, ואני כורת אמנה עם הבורא יתב', הרוחנית שלי – והוא נאמן לשלם שכר ובו אני בוטח!"

"וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת – אין עוד"

PRECISION OF TRANSMISSION

There is an ambiguity in saying there are misspelled in 3,000 different manuscripts this these represent only 10,000 places in the manuscripts of the New Testament, since some 200,000 variants in the existing is counted as 3,000 variants of readings." New Testament. If one single word is

Evidence that demands a verdict

[32/361 In Geisler and Nix. Quoted In: Josh McDowell

The "New Testament" was transmitted for only 60% the period of the TORAH

They had all the power and money, and the protection of the establishment

and burnt to ashes [hand written!] The TORAH books were confiscated

of duty which is not abundantly sustained by other and undoubted passages, or by the whole tenor of scripture teaching".

[Philip Schaff: Comparison to the Greek Testament and the English version p. 177]

DIFFERENT VERSIONS IN THE TORAH

ספרים תימניים

גדול מוני מנשא נבקעו מעינת היהיו היי נה העשה המנורה גקבו בשנה נקבו בשנה בקבו בשנה מצוע הנא

שאר הספרים

גדול עוני מנשוא נבקעו מעינות היאשה המנורה אל עבר האפור הדשכם בקבו בשמות מצוע דכה

73 W 3400

Basic Judaism An Encounter With Sinai

Priority-1 26 Colmbia Avenue Cedarhurst, N.Y. 11516 (516)295-5700; Fax (516)295-5737

The Personal Revelation Of Moshe At The Burning Bush

1.

לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם ה' אלוקי אבותיכם נראה אלי אלוקי אברהם יצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים:... (שמות ג:טז)

ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך ה' (שמות ד:א)

Go, gather the elders of Israel. And say to them Hashem the G-d of your fathers, appeared to me the G-d of Abraham, Isaac and Jacob. He said, "I have granted you special providence regarding what is happening to you in Egypt"... (Exodus 3:16)

And Moshe answered saying, "They will not believe me and they will not listen to me, for they will say Hashem did not appear to you."

(Exodus 4:1)

National Revelation To The Jewish People

1.

ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן <u>בעבור ישמע העם בדברי עמד</u> וגם בך יאמינו לעולם: (שמות יט:ט)

And G-d said to Moshe, "Behold I will come to you in the thickness of a cloud, so that the people will hear when I speak with you, and then they will believe in you forever." (Exodus 19:9)

2.

ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלוקים <u>ועליהם ככל הדברים אשר</u> דבר ה' עמכם בהר מתוך האש ביום הקהל (דברים ט:י)

And Hashem gave me the two tablets of stone which were written with G-d's finger. Upon them were written all the words that G-d declared to you on the mountain out of the fire, on the Day of Assembly.

(Deuteronomy 9:10)

3.

ויכתוב על הלוחות כמכתב הראשון <u>את עשרת הדברים אשר דבר ה' אליכם בהר מתוך</u> האש ביום הקהל ויתנם ה' אלי: (דברים י:ד)

And [G-d] wrote on the tablets the original script of the Ten Commandments which He declared to you from the mountain out of the fire on the Day of Assembly. (Deuteronomy 10:4)

4.

מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה <u>ודבריו שמעת</u> מתוך האש: (דברים ד:לו)

From the heavens, He let you hear His voice admonishing you, and on earth He showed you His great fire, so that you heard His words from the fire. (Deuteronomy 4:36)

5.

את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף ויכתבם על שני לוחות אבנים ויתנם אלי: ויהי כשמעכם את הקול מתוך החושך וההר בוער באש ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם: ותאמרו הן הראנו ה' אלוקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר אלוקים את האדם וחי: (דברים ה:יט-כא)

G-d spoke these words in a loud voice to your entire assembly from the mountain, out of the fire, cloud and mist, but He added no more. He wrote [these words] on two stone tablets, and [later] gave them to me: When you heard the voice out of the darkness, with the mountain burning in flames, your tribal leaders and elders approached me: You said, "It is true that G-d our Lord has showed us His glory and greatness, and we have heard His voice out of the fire, today we have seen that when G-d speaks to man, he can still survive.

(Deuteronomy 5:19-21)

6.

ותאמרו הן הראנו ה' אלוקינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר אלוקים את האדם וחי: ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו: כי מי כל בשר אשר שמע קול אלוקים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי: קרב אתה ושמע את כל אשר יאמר ה' אלוקינו ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלוקינו אליך ושמענו ועשינו: (דברים ה:כא-כד)

You said, "It is true that G-d our Lord has showed us His glory and greatness, and we have heard His voice out of the fire, today we have seen that when G-d speaks to man, he can still survive: But now, why should we die? Why should this great fire consume us? If we hear the voice of G-d our Lord any more, we will die: What mortal has heard the voice of the living G-d speaking out of fire as we did and has survived? You approach G-d our Lord, and listen to all He says, you can transmit to us whatever G-d our Lord tells you, and when we hear it, we will do it." (Deuteronomy 5:21-24)

7

כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלוקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו: השמע עם קול אלוקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי: (דברים ד:לב-לג)

You should inquire about times long past, going back to the time that G-d created man on earth, [exploring] one end of the heavens to the other, see if anything as great as this has ever happened, or if the like has ever been heard: <u>Has any nation ever heard G-d speaking out of fire, as you have, and still survived?</u> (Deuteronomy 4:32-33)

There Were At Least 3 Million People Standing At Sinai.

1.

וידבר ה' אל משה לאמר: כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם: זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל... (שמות ל:יא-יב)

G-d spoke to Moses saying: When you take a census of the Israelites to determine their numbers, each one shall be counted by giving an atonement offering for his life, In this manner, they will not be stricken by the plague when they are counted. Everyone included in the census must give a half shekel... (Exodus 30:11-12)

2.

וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמישה ושבעים שקל בשקל הקודש: בקע לגולגולת מחצית השקל בשקל הקודש לכל העובר על הפקודים מבן עשרים שנה ומעלה לשש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים: (שמות לח:כה-כו) The silver census money [collected from] the community came out to 100 talents and 1775 shekels by the sanctuary standard: This consisted of a beka, which was a half shekel by sanctuary standards, for each of the 603,550 men over 20 years old included in the census: (Exodus 38:25-26)

3.

אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלוקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל: טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחוטב עציך עד שואב מימיך: לעברך בברית ה' אלוקיך ובאלתו אשר ה' אלוקיך כורת עמך היום: למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהיה לך לאלקים כאשר דבר לך וכאשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב: ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת ואת האלה הזאת: כי ליצחק וליעקב: ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת ואת האלה היום: כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלוקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום: כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגוים אשר עברתם:

(דברים כט: ט-טו)

Today you are all standing before G-d your Lord, your leaders, your tribal chiefs, your elders, your law enforcers, every Israelite man: Your children, your women, and the proselytes in your camp, even your woodcutters and water drawers: You are thus being brought into the covenant of G-d your Lord, and [accepting] the dread oath that He is making with you today: He is establishing you as His nation, so that He will be a G-d to you, just as He promised you, and as He swore to your ancestors, Abraham, Isaac and Jacob: But it is not with you alone that I am making this covenant and this dread oath: I am making it both with those who are standing here with us today before G-d our Lord, and with those who are not [yet] here with us today. You know full well that we lived in Egypt, and that we also passed through [the territories of] the nations you encountered: (Deuteronomy 29:9-15)

Uniqueness Of Our Claim

כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלוקים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו: השמע עם קול אלוקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי: (דברים ד:לב-לג)

You should inquire about times long past, going back to the time that G-d created man on earth, [exploring] one end of the heavens to the other, see if anything as great as this has ever happened, or if the like has ever been heard: <u>Has any nation ever heard G-d speaking out of fire, as you have, and still survived?</u> (Deuteronomy 4:32-33)

The תורה Speaks Directly To Those Who Experienced The Events.

1.

ה' אלוקינו כרת עמנו ברית בחורב: לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי אתנו אנחנו אלה פה היום כולנו חיים: <u>פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש</u>: אנכי עומד בין ה' וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר ה' כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר לאמר: (דברים ה:ב-ה)

G-d Our Lord made a covenant with us at Horev: It is not with your ancestors that G-d made this covenant, but with us, those of us who are still alive here today: On the mountain, G-d spoke to you face to face out of the fire: I stood between you and G-d at that time, to tell you G-d's words, since you were afraid of the fire, and did not go up on the mountain: (Deuteronomy 5:2-5)

2

וידעתם היום כי לא את בניכם אשר לא ידעו ואשר לא ראו את מוסר ה' אלוקיכם את גדלו את ידו החזקה וזרועו הנטויה: ואת אותותיו ואת מעשיו אשר עשה בתוך מצרים לפרעה מלך מצרים ולכל ארצו: ואשר עשה לחיל מצרים לסוסיו ולרכבו אשר הציף את מי ים סוף על פניהם ברדפם אחריכם ויאבדם ה' עד היום הזה: ואשר עשה לכם נמדבר עד בואכם עד המקום הזה: ואשר עשה לדתן ולאבירם בני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אוהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם נקרב כל ישראל: כי עיניכם הרואות את כל מעשה ה' הגדול אשר עשה:

(דברים יא:ב-ז)

You must now realize that [I am not speaking] of your children, who did not know and did not see the lesson that G-d your Lord [taught] through His greatness, His mighty hand and His outstretched arm: [There were] the signs and deeds that He did in Egypt, to Pharaoh king of Egypt and all his land: There was what He did to Egypt's forces, to their horses and chariots, when He swamped them with the water of the Red Sea as they were pursuing you, G-d destroyed them so that even now [they have not recovered]: There was what He did in the desert, until you came to this area: There was what He did to Datan and Aviram, the sons of Reuben's son Eliav, when in the midst of all Israel the earth opened its mouth and swallowed them, along with their houses, their tents, and all the living things that were with them: For, your own eyes have seen all the great deeds that G-d has done:

(Deuteronomy 11:2-7)

ומשה עלה אל האלוקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל: אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על מפי נשרים ואביא אתכם אלי: (שמות יט:ג-ד)

Moses went up to G-d. G-d called to him from the mountain and said, This is what you must say to the family of Jacob and tell the Israelites: You saw what I did in Egypt, carrying you on eagles' wings and bringing you to Me. (Exodus 19:3-4)

4.

ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם את כל אשר עשה ה' לעיניכם בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו: המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם: ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה: ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר לא בלו שלמותיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגליך: לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם למען תדעו כי אני ה' אלוקיכם: (דברים כט:א-ה)

Moses summoned all Israel, and said to them, you have seen all that G-d did in Egypt before your very eyes, to Pharaoh, to all his servants, and to all his land: Your own eyes saw the great miracles, signs and wonders: But until this day, G-d did not give you a heart to know, eyes to see and ears to hear: [G-d is now declaring to you], "I brought you through the desert for forty years, during which your clothes did not wear out on you, and the shoes on your feet did not become tattered: You neither ate bread nor drank wine, so that you would know that I am G-d your Lord". (Deuteronomy 29:1-5)

5.

שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה: (דברים ח:ד)

The clothing you wore did not become tattered, and your feet did not become bruised these forty years. (Deuteronomy 8:4)

Continuous Miracles For Forty Years

- 1. A Pillar of Cloud led them by day and a Pillar of Fire led them by night.
- 2. The Manna fell on and around the camp every day. One Omer per day for every member of every family. The quantity which fell for the entire nation was astronomical.
- 3. No Manna fell on Shabbat.
- 4. A double portion fell on Friday.
- 5. Manna left over spoiled and produced worms.
- 6. The double portion on Friday stayed fresh for two days.
- 7. Every person received exactly the amount necessary for their daily sustenance.
- 8. The flask of Manna stored as a record for all generations did not spoil.
- 9. Their clothing did not wear out for 40 years.
- 10. Their feet did not swell for 40 years.
- 11. The well of Miriam accompanied them for 40 years.

The הורה describes spectacular events which enabled the nation to survive.

- 1. The Ten Plagues שמות, פרקים ט-יב Shemot, Chapters 9-12
- 2. The Splitting of the Reed Sea שמות, יד:טז-ל Shemot, 14:16-30
- 3. The Waters of Mara Became Sweet שמות, טו:כה Shemot, 15:25
- 4. Bringing Forth Water From the Rock במדבר כ:ו שמות, יז:ו Shemot, 17:6, Numbers, 20:6
- 5. The Victory Over Amalek שמות, יז:י-יג Shemot, 17:13
- 6. A Plague of Snakes Attacks the People and the Wounded are Healed with a Copper Snake במדבר, כא:ו-ט Numbers, 21:6-9
- 7. The Victory Over Midyan Without the Loss of One Jewish Life מדבר, לא:מט Numbers 31:49

Special Effects - Korach

1.

ויאמר משה בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי: אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני: ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה': ויהי ככלותו לדבר את כל הדברים האלה ותבקע האדמה אשר תחתיהם: ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש: וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל: (במדבר טז:כח-לג)

Moshe announced, "This shall demonstrate to you that G-d sent me to do all these deeds and I did not make up anything myself. If these men die like all other men, and share the common fate of man, then G-d did not send me. But if G-d creates something entirely new, making the earth open its mouth and swallow them and all that is theirs, so that they descend to the depths alive, then it is these men who are provoking G-d. Moshe had hardly finished, speaking when the ground under them split. The earth opened its mouth, and swallowed them and their houses, along with all the men who were with Korach and their property. They fell into the depths along with all that was theirs. The earth then covered them over, and they were lost to the community. (Numbers 16:28-33)

2.

וילונו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את עם ה':
ויהי בהקהל העדה על משה ועל אהרן ויפנו אל אוהל מועד והנה כסהו הענן וירא כבוד
ה': ויבוא משה ואהרן אל פני אוהל מועד: וידבר ה' אל משה לאמר: הרומו מתוך
העדה הזאת ואכלה אותם כרגע ויפלו על פניהם:

(במדבר יז:ו-יא)

The next day the entire Israelite community began to complain to Moshe. "You have killed G-d's people!" they exclaimed. The people were demonstrating against Moshe and Aaron, when they turned toward the Communion Tent. It was suddenly covered with the cloud, and G-d's glory appeared. Moshe and Aaron went to the front of the Communion Tent. G-d spoke to Moshe, saying "Stand clear of this community and I will destroy them in and instant." Moshe and Aaron threw themselves on their faces. (Numbers 17:6-11)

The Torah Couldn't Have Been Written In Retrospect

The Writing Of The Torah Was Included In The Account

ויהי ככלות משה לכתב את דברי התורה הזאת על ספר עד תמם: ויצו משה את הלוים נשאי ארון ברית ה' לאמר: לקח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלוקיכם והיה שם בך לעד (דברים לא:כד)

Moses finished writing the words of the Torah in a scroll to the very end. Moses then gave orders to the Levites who carried the Ark of G-d's covenant, saying, "Take this Torah scroll and place it to the side of the ark of G-d your L-rd's covenant, leaving it there as a witness." (Deuteronomy 31:24)

Distribution Of The Legacy

ויכתב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון ברית ה' ואלכל זקני ישראל: (דברים לא:ט)

And Moshe then wrote down this Torah. <u>He gave it to Levi's descendants</u>, the priests in charge of the ark of G-D's covenant, and to the elders of Israel. (Deuteronomy 31:9)

2.

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל: (דברים לא:יט)

Now write for yourselves this song and teach it to the Israelites. <u>Make them memorize it</u>, so that this song will be a witness for the Israelites. (Deuteronomy 31:19)

Prohibition Against Change

לא תספו על הדבר אשר אוכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמר את מצות ה' אלקיכם אשר אוכי מצוה אתכם: (דברים ד:ב)

Do not add to the word that I am commanding you, and do not subtract from it. You must keep all the commandments of G-d your Lord, which I am instructing you. (Deuuteronomy 4:2)

את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרו לעשות <u>לא תסף עליו ולא תגרע ממנו</u> (דברים יג:א)

(Regarding) Everything that I command you to do, do not add to it and do not subtract from it. (Deuteronomy 13:1)

אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני: (ויקרא כז:לד)

These are the commandments that G-d gave Moshe for the Israelites at Mount Sinai. (Leviticus 27:34)

The Torah Will Never Be Forgotten

והיה כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו. (דברים לא:כא)

When they are then beset by many evils and troubles, this song shall testify for them as a witness, since it will not be forgotten by their descendants. (Deuteronomy 31:21)

The Torah As A Witness

ויהי ככלות משה לכתוב את דברי התורה הזאת על ספר עד תומם: ויצו משה את הלוים נושאי ארון ברית ה' לאמר: לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלוקינם והיה שם בך לעד: (דברים לא:כד-כו)

Moshe finished writing the words of this Torah in a scroll to the very end. Moshe then gave orders to the Levites who carried the Ark of G-d's covenant, saying, "Take this Torah scroll and place it to the side of the Ark of G-d your Lord's covenant, leaving it there as a witness.

(Deuteronomy 31:24-26)

The Manna As A Witness

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' מלא העומר ממנו למשמרת לדורותיכם למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציאי אתכם מארץ מצרים: ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם: כאשר צוה ה' אל משה ויניחהו אהרן לפני העדות למשמרת: ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד באם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען: (שמות טז לב-לה)

Moses said, "This is what G-d has commanded: Fill an omer measure with [the manna] as a keepsake for your descendants. They will then see the food that I fed you in the desert when I brought you out of Egypt." Moses said to Aaron, "Take an urn and fill it with an omer of manna. Place it before G-d as a keepsake for your descendants." The Israelites were to eat the manna for 40 years, until they came to inhabited territory. They ate the manna until they came to the edge of the land of Canaan. (Exodus 16:32-35)

The Staff Of Aaron As A Witness

ויהי ממחרת ויבוא משה אל אוהל העדות והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים: ויוצא משה את כל המטות מלפני ה' אל כל בני ישראל ויראו ויקחו איש מטהו: ויאמר ה' אל משה השב את מטה אהרן לפני העדות למשמרת לאות לבני מרי ותכל תלונותם מעלי ולא ימותו: ויעש משה כאשר צוה ה' אותו כן עשה:

(במדבר יז:כג-כו)

The next day, when Moshe came to the Testimony Tent, Aaron's staff, representing the house of Levi, had blossomed. It had given forth leaves, and was now producing blossoms and almonds were ripening on it... G-d said to Moshe, "Put Aaron's staff back there before the Ark of Testimony as a keepsake. Let it be a sign for anyone who wants to rebed. This should put an end to their complaints to Me, and then they will not die." Moshe did exactly as G-d instructed him. (Numbers 17:23-26)

Archeological Evidence

1.

"It is not our intention here to dwell on the history of the Patriarchal Age in Palestine. So many corroboration of details have been discovered in recent years that most competent scholars have given up the old critical theory according to which the stories of the Patriarchs are mostly retrojections from the time of the Dual Monarchy."

W. F. Albright, "From the Stone Age to Christianity" N.Y. 1963, Page 241

2.

The Mosaic tradition is so consistent, so well attested by different pentateuchal documents, and so congruent with our independent knowledge of the religious development of the Near East in the late second millennium B.C., that only hypercritical pseudo-rationalism can reject its essential historicity.

W. F. Albright, "Archaeology and the Religion of Israel", Page 96

3.

Until recently it was the fashion among biblical historians to treat the patriarchal sagas of Genesis as thought they were artificial creations of Israelite scribes of the Divided Monarchy or tales told by imaginative rhapsodists around Israelite campfires during the centuries following their occupation of the country. Eminent names among scholars can be cited for regarding every item of Gneiss 11-50 as reflecting late invention or at least retrojection of events and conditions under the Monarchy into the remote past, about which nothing was thought to have been really known to the writers of late days.

Archaeological discoveries since 1925 have changed all this. Aside from a few die-hards among older scholars, there is scarcely a single biblical historian who has not been impressed by the rapid accumulation of data supporting the substantial historicity of patriarchal traditions.

W.F. Albright,"The Biblical Period", Pages 1-3

4.

...it is to that region that one must look for independent confirmation from extra biblical sources. A generation ago the required criteria were inadequate or lacking altogether. Recently, however, a number of sites have been furnishing a steadily increasing flow of relevant material, thus pointing up afresh the fallacy of the argument from silence on which the earlier critics had based their negative evaluation."

E. A. Speiser, "History of Israel -- Patriarchal Period" Vol. II Page 79

5.

"No author or editor could have put together or invented these stories hundreds of years after they happened."

Dr. Yohanan Aharoni, "Canaanite Israel During The Period Of Israeli Occupation" Published by Israeli Defense Force 1959, Pg 2-5

6.

The wealth of information that has been unearthed... is enough to change our entire attitude toward the Biblical narrative and to stand it on firm legal and sociological foundations that were the accepted norm during the second millennium B.C.E., and which were subsequently forgotten with the passing of time.

Abraham Malmamet, "The Origin of the Nation" Devir, Page 44

7.

It may be stated categorically that no archeological discovery has ever controverted a Biblical reference... Archeological discoveries confirm, in exact detail, historical statements in the Bible... The Bible has an almost incredibly correct historical memory.

Dr Nelson Glueck, "Rivers in the Desert" Pg 31

8.

If we, for the purpose of scientific investigation, disregard its supernatural character and view it solely in terms of the data that we now possess, the Bible has withstood the test of both criticism and archeology. Every passing year adds to our store of knowledge and provides us with more and more documents, inscriptions, monuments, and excavations which confirm its historical accuracy. Science, is now in a position to state categorically that the Bible is factual until proven otherwise.

Will Durant, "The Story of Civilization"

The City of Chatzor

9.

The similarity between the actual size of Hazor, as revealed in the digs, and as recorded in the book of Joshua, ("the chief of all these kingdoms") is astounding. The emphatic description of Joshua's demolition of Hazor and only Hazor by fire, leaves little doubt that we have discovered the Canaanite city of Yabin which was actually destroyed by Joshua! In this case archeological evidence has directly contributed to establishing the date of Joshua's conquest and, indirectly, the date of the Exodus! Signs of fire has left no place for doubt as to who caused the damage. The evidence has completely corroborated the description in Joshua 11:11-13, "He burned Hazor in fire... all the other cities still stand, for Joshua did not burn any of them except Hazor." Yigal Yadin, "Hazor", Page 82

10

When you cross the Jordan, you shall set up the stones that I am now describing to you on mount Eval and you shall plaster them with lime. There you shall then build an altar to G-d your Lord. It shall be a stone altar and you shall not lift up any iron tool to it. The altar you build shall thus be made of whole stones. (Deuteronomy 27:4-6)

Then Joshua built an altar to the Lord G-d of Israel in mount Eval, as Moshe the servant of the Lord commanded the chidden of Israel, as it is written in the book of the Torah of Moshe, "an altar of whole stones over which no man lifted up any iron instrument." (Joshua 8:1-2)

12.

Adam Zertal of the University of Haifa headed a team of tens of archeologists from Israel and abroad. Zertal said that in the wake of this discovery we now have confirmation of the Biblical tradition.

"The indications this discovery gives fit in with biblical traditions. This leads us to the conclusion that we have found evidence of specific events mentioned in the book of Joshua," he said. Hardly concealing his excitement, Zertal added, "It seems we have found archeological evidence of a biblical event.

When in a flash of inspiration Zertal compared the find to the description of the Second Temple altar in the Mishna (Tractates Midot and Zevachim) he found it to be almost identical.

The Sabbatical Year

1

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה': שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך ואספת את תבואתה: ובשנה השניעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר: את ספיח קצידך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצר שנת שבתון יהיה לארץ:... וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים: וזרעתם את השנינית ואכלתם מן (ויקרא כה:ב-ה,כ-כב) התבואה ישן עד השנה התשיעת עד בוא תבואתה תאכלו ישן:

Speak to the Israelites and say to them: When you come to the land that I am giving you, the land must be given a rest period, a Sabbath to G-d. For six years you may plant your fields, prune your vineyards, and harvest your crops, but the seventh year is a Sabbath of Sabbaths for the land. It is G-d's Sabbath during which you may not plant your fields, nor prune your vineyards. Do not harvest crops that grow on their own and do not gather the grapes on your unpruned vines, since it is a year of rest for the land.... In the seventh year, you might as, "What will we eat in the jubilee year? We have not planted nor have we harvested crops." I will direct My blessing to your in the sixth year, and the land will produce enough crops for three years. You will therefore be eating your old crops when you plant after the eighth year. You will still be eating your old crops until the crops of the ninth year are ripe.

(Leviticus 25:2-5,20-22)

Pilgrimage To Jerusalem

Served .

שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדן ה' אלקי ישראל: כי אוריש גוים מפניך והרחבתי את גבלך ולא יחמד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלקיד שלש פעמים בשנה: (שמות לד:כג-כד)

Three times a year all your males shall present themselves before G-d, the Master, Lord of Israel. When I expel the other nations before you and extend your boundaries, no one will be envious of your land when you go to be seen in G-d's presence three times a year.

(Exodus 34:23-24)

The Western Wall

1

קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות: דומה דודי לצבי או לעופר האילים <u>הנה זה עומד אחר כתלנו</u> משגיח מן החלונות הציץ מן החרכים: (שיר השירים ב:ח-ט)

The voice of my Beloved, Behold it came suddenly to redeem me, as if leaping over mountains, skipping over hills. In His swiftness to redeem me, my Beloved is like a gazelle or a young hart. I thought I would be forever alone, but behold! He was standing behind our wall observing through the windows, peering through the lattices. (Song of Songs 2:8-9)

הנה זה עומד אחר כתלנו אחר כותל מערבי של בית המקדש למה <u>שנשבע לו הקב"ה</u> שאינו חרב לעולם ושער הכהן ושער חולדה לא חרבו לעולם עד שיחדשם הקב"ה (מדרש רבה שירש השירים פרשה ב')

Behold He stands behind our wall: behind the Western Wall of the Temple. Why so? Because G-d has sworn that it will never be destroyed. (Midrash Raba, Song of Songs Chapter II, 9:4)

3

Professor Mazar

"I remember, on one of my first visits to the digs around the Ketel area, Professor Mazar told me, Do you see this, that it is true that famous midrash! Behold, this One stand behind our Wall... behind the Western Wall of the Temple, Why? Because the Holy One has sworn that it shall never be destroyed. And the Western Wall and Hulda Gates truly were not destroyed."

4

לכן בגללנם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער: (מיכה ג:יב)

Therefore shall Zion for your sake be plowed as a field, And Jerusalem shall become heaps, And the mountain of the house as the high places of a forest. (Micha 3:12)

5

When Vespasian had subdued the city, he assigned the destruction of the four ramparts to the four generals, and the western gate was allotted to Pangar. Now it had been decreed by Heaven that this should never be destroyed because the Shechinah abode in the west. The others demolished their sections but he did not demolish his. Vespasian sent for him and asked, "Why did you not destroy your section? He replied, "By your life, I acted so for the honor of the kingdom; for if I had demolished it, nobody would know what it was you destroyed, but when people look at the western wall they will exclaim Perceive the might of Vespasian form what he destroyed!" (Midrash Raba, Eicha Ch. I 5:31)

6

During 2000 years of Israel's exile and dispersion from the land, many wars have been fought over the city of Jerusalem, which has been destroyed and rebuilt no less than 9 times. However, despite the fact that the city was in the possession of strangers who wished to wipe out every trace of its glorious past, something remained intact, the Western Wall.

בבל - Babylon

1

והיתה בבל צבי ממלכות תפארת גאון כשדים כמהפכת אלקים את סדום ואת עמורה: לא תשב לנצח ולא תשכן עד דור ודור ולא יהל שם ערבי ורועים לא ירבצו שם: ורבצו שם בנות יענה ושעירים ירקדו שם: וענה איים שם ציים ומלאו בתיהם אוחים ושכנו שם בנות יענה ושעירים ירקדו שם: וענה איים באלמנותיו ותנים בהיכלי עונג וקרוב לבוא עתה וימיה לא ימשכו: (ישעיהו יג:יט-כב)

And Bavel, the glory of kingdoms, the beauty of the pride of the Kasdim, shall be as when G-d overthrew Sedom and Amora. It shall never be inhabited, neither shall it be dwelt in from generation to generation, neither shall the Aravi pitch tent there nor shall the shepherds make their folds there. And their houses shall be full of owls and ostriches shall dwell there; and the goats shall dance there. And the jackals shall cry in their castles, and wild dogs in their pleasant palaces; and her time is near at hand, and her days shall not be prolonged. (Yeshayahu 13:19-22)

2

ושלמתי לבבל ולכל יושבי כשדים את כל רעתם אשר עשו בציון לעיניכם נאום ה':...
ולא יקחו ממך אבן לפינה ואבן למוסדות כי שממות עולם תהיה נאום ה':...ותרעש
הארץ ותחול כי קמה על בבל מחשבות ה' לשום את ארץ בבל לשמה מאין יושב:
(ירמיהו נא:כד,כו,כט)

And I will pay back to Bavel and to all the inhabitants of Kasdim all their evil that they have don in Tziyon in your sight, says the Lord:... And they shall not take of you a stone for a corner, nor a stone for foundations. but you shall be desolate forever, says the Lord:... And the land trembles and withers in pain; for every purpose of the Lord shall be performed against Bavel, to make the land of Bavel a desolation without inhabitant. (Yirmiyahu 51:24,26,29)

The city of Babylon was the capital of the old Babylonian empire from about 2000 B.C.E. It was the metropolis of antiquity, the centre of Oriental civilisation. Nebuchadnezzar restored it in the middle of the sixth century. Of this city the prophet said: "And Babylon, the glory of kingdoms, the beauty of the Chaldeans' excellency, shall be as G-d's overthrow of Sodom and Gomorrah. It shall never be inhabited, neither shall it be dwelt in from generation to generation; neither shall the Arabian pitch tent there; neither shall the shepherds make their folds there. But wild beasts of the desert shall live there; and their houses shall be full of owls; and ostriches shall dwell there, and goats shall dance there. And jackals shall cry in their desolate castles, and in their pleasant palaces; and her time is near to come, and her days shall not be prolonged."

After the reign of Cyrus, Babylon still continued to be an important city, remaining one of the capitals of the Persian Empire. But gradually the city became more and more deserted. Alexander the Great intended to make it the centre of his world empire, but his early death prevented this. And Babylon eventually passed from the scene. It was reduced to rubble and remained in this condition until our time as a constant witness to the truth of the predictions of the Hebrew prophets.

P. Biberfeld, Universal Jewish History Vol I page 22

Kosher Animals

1

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם: דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ: כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו: אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם: ואת השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא יפריס טומא הוא לכם: ואת הארנבת כי מעלת גרה הוא ופרסה לא הפריסה טמאה הוא לכם: ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא ושסע שסע פרסה והוא גרה לא יגר טמא הוא לכם: מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו טמאים הם לכם:

And Hashem spoke to Moshe and Aaron telling them to speak to the Israelites and convey the following to them: Of all the animals in the world, these are the ones that you may eat: Among mammals, you may eat any one that has true hooves that are cloven and that brings up its cud. However, among the cud-chewing, hoofed animals, these are the ones that you may not eat: The <u>camel</u> shall be unclean to you although it brings up its cud, since it does not have a true hoof. The <u>shafan</u> shall be unclean to you although it brings up its cud, since it does not have a true hoof. The <u>arneves</u> shall be unclean to you although it brings up its cud, since it does not have a true hoof. The <u>pig</u> shall be unclean to you although it has a true hoof which is cloven, since it does not chew its cud. Do not eat the flesh of any of these animals. (Leviticus 11:1-8)

3

ב סימני בהמה וחיה נתפרשו בתורה והם שני סימנין מפרסת פרסה ומעלת גרה עד שיהיו שניהם. וכל בהמה וחיה שהיא מעלת גרה אין לה שינים בלחי העליון. וכל בהמה שהיא מעלת גרה הרי היא מפרסת פרסה. חוץ מן הגמל, וכל בהמה שהיא מפרסת פרסה חוץ מן הגמל, וכל בהמה במדבר ואינו מפרסת פרסה היא מעלת גרה חוץ מן החזיר: ג לפיכך המוצא בהמה במדבר ואינו מכירה ומצאה חתוכת הפרסות בודק בפיה אם אין לה שינים למעלה בידוע שהיא טהורה והוא שיכיר גמל. מצא בהמה שפיה חתוך בודק בפרסותיה אם היא שסועה טהורה והוא שיכיר חזיר. (רמב"ם הל' מאכלות אסורות פ"א הל' ב)

2 The identifying signs of the clean animals are specified in the Torah as two: the true cloven hoof and the chewing of the cud (rumination). Both must be present. In addition all ruminators have no incisor teeth in the upper jaw. All ruminators have cloven hoofs, with the sole exception of the camel. And all cloven hoofed animals ruminate, with the exception of the pig. 3 Therefore if one finds an animal in the desert with its hooves cut off and he does not recognize it, he should look in its mouth if it doesn't have incisors in the upper jaw it is kosher, if he knows it's not a camel. Similarly if one finds and animal and its mouth is mutilated he should check its feet, if it has cloven hooves it is kosher, if he knows it's not a pig. (Rambam, Forbidden food Chapter 1:2)

4

וכי משה רבינו קניגי היה או בליסטרי היה מכאן תשובה לאומר אין תורה מן השמים (חולין ס:)

Was Moshe a hunter of an archer? This refutes those who maintain that the Torah was not divinely revealed. (Chulin 60b)

Kosher Fish

1

את זה תאכלו מכלאשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו (ויקראיא:ט)

This is what you may eat of all that is in the water: You may eat any creature that live in the water, whether in seas or rives as long as it has fins and scales. (Leviticus 11:9)

2

את זה תאכלו מכל אשר במים כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו: וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו טמא הוא לכם: (דברים יד:ט-י)

Among that which is in the water, you may eat anything that has fins and scales. But those which have no fins and scales, you may not eat, since they are unclean to you. (Deuteronomy 14:9-10)

3

כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת (נידה ו:ט)

Whatsoever has scales has fins but there are some that have fins and no scales. (Nidah 6:9)

4

ולכתוב רחמנא קשקשת ולא בעי ספיר א"ר אבהו וכן תנא דבי רבי ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר: (נידה נא:)

Then why didn't the Almighty write kaskeset and there would be no need for the mention of fins? R. Abbahu replied and so it was also taught at the school of R. Yishmael, To make the teachings of the Torah great and glorious. (Nidah 51b)